

Nacionālās programmas projekts
"Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības
kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai"
Līguma Nr. 2005/0001/VPD1/ESF/PIAA/05/NP/3.2.6.1/0001/0001/0154

Nozares izpētes metodika

Šis izdevums ir tapis nacionālās programmas projekta
"Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes
paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai"
līguma Nr. 2005/0001/VPD1/ESF/PIAA/05/NP/3.2.6.1/0001/0001/0154 ietvaros

Projektu finansē Eiropas Savienība no Eiropas sociālā fonda un Latvijas valsts

Par šī izdevuma saturu pilnībā atbild
Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās izglītības administrācija

Pārpublicēšanas vai citēšanas gadījumā atsauce uz projektu
"Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes
paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai" obligāta

© Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās izglītības administrācija, 2007

ISBN

Anotācija

Nozares izpētes metodika ir viena no vairākām metodikām nacionālās programmas projekta **"Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai"** vienotajā sistēmā un tās mērķis ir sniegt metodisku atbalstu nozares izpētei, ja tā tiek veikta izglītības vajadzībām. Nozares izpēte ir pirmais solis, lai iegūtu aktuālu informāciju par atsevišķām tautsaimniecības nozarēm un tautsaimniecību kopumā un tās rezultāti ir ļoti būtiski, lai varētu izstrādāt kā profesiju standartus, tā mūsdienu prasībām atbilstošas profesionālās izglītības programmas. Tādējādi nozares izpēte sniedz informāciju, ko var izmantot gan profesionālās izglītības politikas veidotāji, gan attiecīgie rīcībpolitikas īstenotāji – profesionālās izglītības iestādes. Vienlaikus tiek iegūts visaptverošs nozari raksturojošas informācijas kopums, ko var izmantot jebkurš, lai gūtu priekšstatu par attiecīgo nozari.

Nozares izpētes metodika ietver dažādu pētījuma metožu, sociālo un sadarbības partneru iesaistes instrumentu aprakstu, kā arī paraugmateriālus un norādes. Tā kā katra nozare ir unikāla un savdabīga, tad nozares izpētes veikšanai ikviens pētnieks (kā fiziska, tā juridiska persona ar pētniecības pieredzi) izvēlas tos instrumentus un metodes, kas vislabāk piemēroti mērķa sasniegšanai. Turklāt šī metodika ir veidota universāla un elastīga, kas nozīmē, ka tā ir izmantojama jebkuras nozares pētniecībā, tikai pirms konkrētas nozares izpētes ir jāveic metožu atlase un paraugmateriālu pielāgošana attiecīgai situācijai.

Metodikā katrs nozares izpētes solis ir detalizēti aprakstīts, un secīga to izpilde nodrošina objektīvu un ticamu datu iegūšanu. Nozares izpētes rezultāti ir: nozares apraksts, kas ietver vispārēju aprakstu par nozares attīstības tendencēm un nozares profesionālo kvalifikāciju struktūra, kas sniedz informāciju par nozares pamatprofesijām, saistītajām profesijām un nozares profesiju vispārēju raksturojumu.

Saturs

Ievads	6
Nozares izpētes metodikas mērķis un būtība	7
Darbības principi	7
Darba metodes un formas	8
Sociālo partneru līdzdalība	8
Darba gaita – nozares izpētes soļi	9
1. solis. Pētāmās nozares robežu noteikšana	9
2. solis. Pieejamās informācijas ieguve, apkopošana un analīze	10
3. solis. Trūkstošās informācijas apzināšana	10
4. solis. Tālākā pētījuma metožu izvēle	11
5. solis. Tālākā pētījuma organizēšana un norise	13
6. solis. Iegūto datu apkopojums un analīze	14
7. solis. Nozares profesionālo kvalifikāciju struktūras izstrāde	14
8. solis. Nozares apraksta veidošana	21
Procesa kvalitātes kontrole	24
Nobeigums	25
Izmantotie avoti	26
Terminu vārdnīca	27
Pielikumi	29

Ievads

Attīstoties Latvijas valstij, nostabilizējoties ekonomikai un pēc iestāšanās Eiropas Savienībā, mainās darbaspēkam izvirzāmās prasības, pieaug pieprasījums pēc kvalificēta darbaspēka. Cilvēkresursu attīstību un darbaspēka sagatavošanu Latvijā vienlīdz būtiski ietekmē trīs izglītības sektori – profesionālās sākotnējās izglītības, profesionālās augstākās izglītības un profesionālās tālākizglītības programmu – piedāvājums, teritoriālais nodrošinājums, izglītības kvalitāte un tālākizglītības iespējas.

Nozares izpētes metodika ir daļa no nacionālās programmas "Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai", kas paredz vienotas metodikas izstrādi kvalitatīvas profesionālās izglītības nodrošināšanai atbilstoši darba tirgus prasībām. Līdz šim Latvijā nav izstrādāta vienota nozares izpētes metodika izglītības vajadzībām, nav izveidota arī vienota nozaru pārstāvniecības sistēma darba tirgus prasību noteikšanai un ieviešanai profesionālajā izglītībā. Savukārt citās Eiropas Savienības valstīs ar nozaru izpēti saprot izpētes uzdevumu un metožu ziņā atšķirīgus pētījumus, tādēļ ir nepieciešams definēt, kas ir nozares izpēte Latvijā, kādiem nolūkiem un ar kādām metodēm tā tiek veikta.

Katrā no nozares izpētes posmiem ir nepieciešama sociālo partneru iesaiste – lēmuma pieņemšanā par nozares izpēti, nozares izpētē, nozares apraksta un profesionālo kvalifikāciju struktūras sagatavošanā –, lai nodrošinātu informācijas atbilstību reālai praksei.

Nozares izpētes metodiku var izmantot jebkurš lietotājs ar pētniecības pieredzi – nozaru asociācijas, profesionālās izglītības iestādes un citas institūcijas. Tā ir vispārināta un elastīgi piemērojama jebkuras nozares izpētei. Metodika ietver materiālus, ko var pielāgot konkrētai situācijai.

Kvalitatīva un sistēmiska nozaru izpētes rezultātu apkopošana ļauj veidot iedarbīgus instrumentus cilvēkresursu attīstības un nodarbinātības veicināšanas sekmīgai attīstībai Latvijā Eiropas Savienības vienotajā darbaspēka tirgū, kas ietver sadarbības stiprināšanu starp sociālajiem partneriem un profesionālās izglītības iestādēm izglītības kvalitātes paaugstināšanai. Nozares izpētes rezultāti galvenokārt paredzēti valsts institūcijām profesionālās izglītības politikas veidošanai. Nozares izpēti un ar to saistītos procesus Latvijā nereglamentē normatīvie akti.

Nozares izpētes metodikas mērķis un būtība

Nozares izpēte šīs metodikas izpratnē ir ar nozari saistītās informācijas ieguve, apkopošana un analīze, izmantojot atbilstošas pētniecības metodes, ar nolūku sagatavot nozares aprakstu profesionālās izglītības vajadzībām un noteikt nozares profesionālo kvalifikāciju struktūru.

Nozares izpētes metodika ir vispārināts metodisks materiāls, kurš ir paredzēts jebkuras tautsaimniecības nozares pamatotai, secīgai un regulārai izpētei profesionālās izglītības sektora vajadzībām un kurš iesaka vienotas un sistēmiskas metodes izpētes veikšanai. Tomēr iespējams, ka katrā konkrētajā nozares izpētes gadījumā metodika jāpielāgo, ņemot vērā attiecīgās nozares specifiku, kas noteiks atbilstošāko pētniecības metožu izvēli.

Ikvienu nozari jāpēta vienoti visā valstī, tad iegūtie izpētes rezultāti būs ticami un izmantojami valsts rīcībpolitikas veidošanā. Principiāli svarīga ir sociālo partneru iesaistīšana nozares izpētes procesā, jo sociālo partneru viedoklis ļauj panākt adekvātāku darba tirgus prasību ievērošanu profesionālās izglītības attīstībā kopumā un nozaru izpētē kā vienā no tās elementiem.

Nozares izpētes metodikas mērķis – sniegt metodisku atbalstu nozares izpētes veikšanai izglītības vajadzībām. Izmantojot šo metodiku, tiek izstrādāts nozares apraksts un profesionālo kvalifikāciju struktūra. **Metodikas būtība** ir, izmantojot dažādas pētījuma metodes un sociālo partneru iesaisti, nodrošināt reprezentatīvu un objektīvu datu iegūti, lai panāktu profesionālās izglītības kvalitatīvu un kvantitatīvu atbilstību darba tirgus vajadzībām.

Darbības principi

Lai nodrošinātu vienotu pieeju dažādu nozaru izpētes procesā, nozares izpētes metodika ir izstrādāta, ņemot vērā šādus pamatprincipus:

- a) objektivitāte – izmantojot kvalitatīvā un kvantitatīvā pētījuma metodes, iegūtajiem nozares izpētes rezultātiem ir jābūt objektīviem,
- b) atkārtojamība – metodika var tikt izmantota katra nākamā pētījuma veikšanai un iegūto datu salīdzināšanai,
- c) pierādāmība – nozares izpētes rezultātiem ir jābūt pārbaudāmiem,
- d) reprezentativitāte – iegūtajiem nozares izpētes rezultātiem jāsniedz informācija par nozari kopumā.

Darba metodes un formas

Nozares izpētē tiek kombinētas kvalitatīvās un kvantitatīvās pētījuma metodes, tā nodrošinot nozares izpētes pamatprincipu izpildi un iegūto datu ticamību.

Nozares izpētei var izmantot dažādas pētījuma metodes, piemēram:

- teorētiskās informācijas iegūšana un apkopošana,
- primārās (pieejamās un publiskotās) informācijas ieguve un apkopošana,
- sekundārās informācijas iegūšana ar kvantitatīvās izpētes metožu palīdzību (piemēram, aptaujas ar anketu palīdzību jeb anketēšana),
- informācijas iegūšana, izmantojot gadījuma analīzi (t.s. *case study*),
- masu mēdijos pieejamās informācijas apkopošana,
- jebkuras citas informācijas iegūšana, ņemot vērā nozares specifiku,
- tendenču analīze,
- fokusgrupu diskusijas,
- intervijas.

Sociālo partneru līdzdalība

Lai nodrošinātu maksimāli ticamu nozares izpētes rezultātu, būtiska ir sociālo partneru līdzdalība. Sociālo partneru viedoklis nodrošina adekvātāku darba tirgus prasību ievērošanu profesionālās izglītības attīstībā kopumā un nozaru izpētē kā vienā no tās elementiem.

Nozares izpētes posmi:

1. posms – lēmums par nozares izpēti. Šajā posmā sociālajiem partneriem ir jāizrāda iniciatīva nozares izpētē. Nozares izpēti ierosina Nozares ekspertu padome (turpmāk – NEP), un lēmumu par nozares izpēti saskaņo Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome (turpmāk – PINTSA), ņemot vērā nozares izpētei pieejamos finanšu resursus.

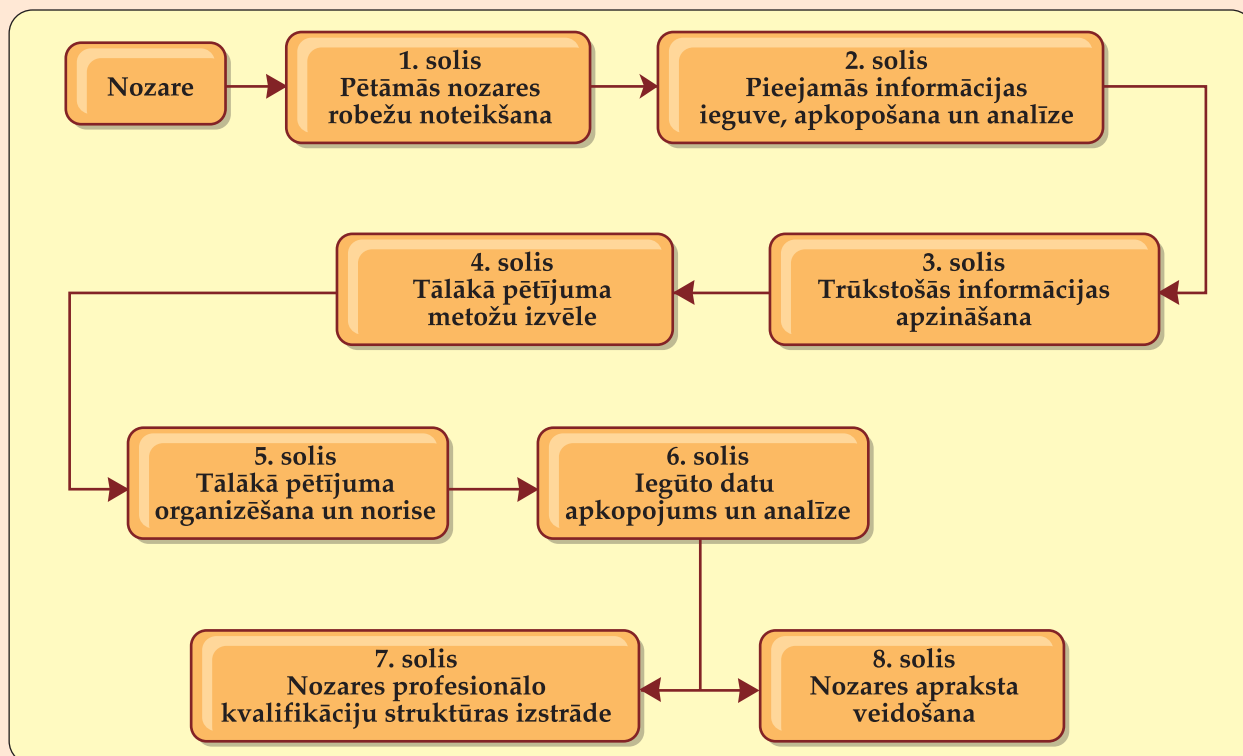
2. posms – nozares izpēte, kas aprakstīta šajā metodikā kā nozares izpētes soļi. Šajā posmā NEP organizē nozares izpēti, nozari pārstāvošās institūcijas sniedz atbalstu izpētes procesam ar sev pieejamo informāciju un konsultē pētījuma veicējus par nozares attīstību, un piedalās rezultāta izvērtēšanā.

3. posms – nozares apraksta un profesionālo kvalifikāciju struktūras sagatavošana, to organizē izpētes veicēji atbilstoši nozares izpētes metodikai.

4. posms – NEP iepazīstas ar izpētes rezultātu un apstiprina nozares profesionālo kvalifikāciju struktūru un PINTSA to saskaņo.

Darba gaita – nozares izpētes soļi

Nozares izpēte ir secīgu un pamatotu darbību jeb soļu izpilde, lai iegūtu informāciju profesionālās izglītības vajadzībām (skatīt 1. attēlu).

1. attēls. Nozares izpētes soļi.

1. SOLIS

Pētāmās nozares robežu noteikšana

Mērķis: Definēt pētījuma robežas, t.i., noteikt pētījuma bāzi.

Uzdevumi:

1. Izvērtēt izvēlētās nozares darbības jomas.
2. Izvērtēt nozares produktu – precī vai pakalpojumu, to atšķirīgo grupu īpatsvaru.
3. Veikt nozares izpētei izvēlēto uzņēmumu atlasī.

Praksē nepastāv viens konkrēts Latvijā akceptēts nozares definējums. Angļu valodā ir vairāki ekvivalenti – *field*, *branch*, *sector*. Līdz ar to katra pētījuma vajadzībām var tikt lietots atšķirīgs nozares definējums, kas tiek izstrādāts konkrētajā situācijā.

Nosakot nozares robežas, var balstīties uz šādām pazīmēm:

- saražotais produkts,
- sniegtais pakalpojums,
- izmantotās izejvielas un izejmateriāli,
- dominējošā profesija.

Papildus informāciju nozares robežu definēšanai var iegūt arī Vispārējās ekonomiskās darbības kvalifikācijā (turpmāk – NACE).

Jānosaka arī dažādu uzņēmumu pārstāvniecības attiecība – gan pēc lieluma, gan pēc produkta veida, gan atrašanās vietas – Rīga, lielās pilsētas, reģioni.

Definējot nozari, ir jāņem vērā šādi riska faktori:

- nozaru un nozares produktu pārklāšanās un savstarpējā saikne,
- uzņēmumu piegādes ķēde.

Rezultāts: Definēta pētāmā nozare, noteiktas robežas un izvēlēti pārstāvniecības uzņēmumi.

2. SOLIS

Pieejamās informācijas ieguve, apkopošana un analīze

Mērķis: Izveidot pieejamās informācijas bāzi nozares izpētei.

Uzdevumi:

1. Precizēt nozares izpētei nepieciešamo informāciju.
2. Apzināt informācijas ieguves avotus.
3. Iegūt un apkopot pieejamo informāciju.
4. Analizēt apkopoto informāciju.

Nozares izpēti sāk ar pieejamās, t.sk. publiskotās, informācijas apkopšanu. Pieejamā informācija iegūstama dažādos Latvijas un starptautisku organizāciju un iestāžu izveidotos informācijas avotos. Metodikas 1. pielikumā ir minēti izplatītākie informācijas ieguves avoti.

Pieejamā informācija var tikt izmantota datu ieguvei par:

- nozares attīstības tendencēm ES valstīs un Latvijā,
- situāciju nozarē citās Eiropas valstīs,
- nozares tirgus apjomu un izmaiņu prognozēm,
- nozares darbaspēka raksturojumu u.c.

Rezultāts: Iegūta pieejamā informācija par pētāmo nozari.

3. SOLIS

Trūkstošās informācijas apzināšana

Mērķis: Noteikt nozares kvalitatīvas izpētes nodrošināšanai trūkstošo informāciju.

Uzdevumi:

1. Salīdzināt esošo informāciju ar nepieciešamo atbilstoši nozares aprakstam un profesionālo kvalifikāciju struktūrai.
2. Detalizēti noteikt trūkstošo informāciju.

Trūkstošo informāciju var noteikt, salīdzinot iegūto informāciju ar nozares apraksta un nozares profesionālo kvalifikāciju struktūras izveidei nepieciešamo informāciju. Lai pētījuma

rezultāti būtu ticami un aktuāli, ir nepieciešams veikt no dažādiem informācijas avotiem iepriekš iegūto datu salīdzināšanu un objektivitātes izvērtēšanu. Pētījumā īpaši jāpārbauda tā pieejamās informācijas daļa, kas dažādos informācijas avotos norādīta atšķirīgi.

Risks: Dažādos informācijas avotos ir iespējams iegūt atšķirīgus datus.

Rezultāts: Iegūta detalizēta informācija par turpmākam pētījumam nepieciešamiem datiem.

4. SOLIS

Tālākā pētījuma metožu izvēle

Mērķis: Izvēlēties konkrētai situācijai atbilstošu (-as) pētījuma metodi (-es).

Uzdevumi:

1. Iepazīties ar informāciju par pētījuma metodēm.
2. Novērtēt pētījuma metožu izvēles iespējas un mērķtiecīgumu atbilstoši konkrētai situācijai.
3. Pieņemt lēmumu par metodes lietošanu pētījumā.

Pētījuma metodes iedala kvalitatīvajās un kvantitatīvajās metodēs. Šo metožu raksturojums pievienots 4. pielikumā.

Visbiežāk apjomīgu pētījumu veikšanai izmantotā pētījuma metode ir anketaptauja, kurā var apvienot kvalitatīvo un kvantitatīvo rādītāju ieguvu. Lai uzsāktu anketaptauju, ir jāveic noteikti uzdevumi pētījuma sagatavošanai.

1. Konkretizēt pētījuma gaitā iegūto un vēl nepieciešamo informāciju.
2. Novērtēt, vai ar anketas paraugā (skatīt 2. pielikumu) esošiem jautājumiem varēs iegūt nepieciešamo informāciju.
3. Veikt nepieciešamās korekcijas anketas paraugā atbilstoši pētāmās nozares vajadzībām, specifikai un iegūstamai informācijai.

Anketaptaujas **priekšrocības:** ar kvantitatīvo rādītāju palīdzību iegūtos rezultātus var attiecināt uz visu ģenerālo kopu, savukārt, anketā ietvertie atklātie jautājumi ļauj iegūt kvalitatīvu rakstura informāciju.

Anketaptaujas **trūkumi:** Dārga un darbietilpīga metode reprezentatīvas izlases nodrošināšanai.

Anketas paraugs ir ievietots 2. pielikumā. Lai anketu varētu izmantot kā datu ieguves instrumentu nozares izpētē, katras konkrētas nozares izpētē tā jāpildveido, lai iegūtu trūkstošo informāciju par pētāmo nozari.

Atbilstoši konkrētai situācijai var izmantot arī citas datu ieguves metodes. Metodes izvēle ir atkarīga no izpētes veicēju pieredzes un iespējām.

Turpmāk detalizēti izklāstīta datu ieguve ar anketēšanu.

Aptaujas anketas pilnveidošanas posmi

1. posms. Sagatavošanās anketas pilnveidošanai

Anketas pilnveidošanu sāk ar anketēšanas mērķu un praktisko iespēju noteikšanu:

- Jāprecizē, kādam nolūkam anketas jautājumi tiks sastādīti:
  - radušos problēmu atrisināšanai,
  - mērķtiecīgai informācijas iegūšanai kādā jomā.
- Jānodrošina aptaujājamo kvantitatīvi un kvalitatīvi reprezentatīva izlase.
- Jānoskaidro, vai ir pietiekoši finanšu resursi reprezentatīvai anketēšanai.

Noteikt, kādā veidā tiks veikta datu vākšana:

- pa pastu,
- pa tālruni,
- personiskas intervijas,
- pa e-pastu,
- internetā un t.sk. kombinēti no iepriekš teiktā.

Noteikt, kādas statistiskās datu apstrādes metodes tiks izmantotas.

2. posms. Anketas jautājumu formulēšana

Izvēlas jautājumu formu.

- Atklāti jautājumi (netiek doti atbilžu varianti).
- Aizklāti jautājumi un atbilžu veidi:
  - alternatīvs jautājums (atbilžu varianti "jā", "nē", "cik"),
  - jautājums ar izlases atbildi (jautājums paredz trīs un vairāk atbilžu variantus),
  - jautājums ar Likerta skalu (jānorāda piekrišanas un nepiekrišanas pakāpe),
  - saistībā ar vārda nozīmi (jautājums paredz skalu starp pretējiem jēdzieniem – liels/mazs, moderns/novecojis utt. – un atbildi pēc izlases),
  - svarīguma skala (paredz jebkura rakstura vērtējumu pēc svarīguma respondentam),
  - vērtējuma skala (jānovērtē pēc noteiktas ballu sistēmas),
  - motivējums (jautājums paredz rīcību pēc skalas).

Anketā jābūt kā atklātiem, tā arī aizklātiem jautājumiem.

Izveido katra jautājuma un atbilžu variantu formulējumu:

- Jautājumu formulējumiem ir jābūt respondentiem saprotamiem.
- Jāizvairās no neviennozīmīgiem vārdiem (jautājot "Cik bieži...?", NEPAREIZI atbilžu varianti būtu: *nekad, šad un tad; dažreiz; bieži, regulāri*; PAREIZI: *mazāk nekā vienu reizi; 1 vai 2x; 3 vai 4x; vairāk nekā 4x*).
- Jāizvairās no pozitīviem un negatīviem apgalvojumiem – dažreiz respondentiem tiek piedāvātas atbildes, kurās jānosaka piekrišanas vai nepiekrišanas pakāpe.
- Jāizvairās no netiešiem pieņēmumiem un alternatīvām.
- Vienā jautājumā nedrīkst būt apvienoti vairāki jautājumi.
- Jautājums nedrīkst būt uzvedinošs – tie ir jautājumi, kas dod respondentam pavedienu, kādai vajadzētu būt atbildei.
- Jautājums nedrīkst būt pārāk vispārīgs – tam jābūt formulētam tā, lai respondentam nevajadzētu veikt vispārīgus vai izskaitļot novērtējumu.

Nosaka jautājumu secību:

- Izpētē vissvarīgākā ir pamatinformācija, kas attiecas uz pētījuma problēmu un kas jāiegūst pirmā.
- Klasifikācijas informācija (piemēram, nosaka respondentu sociālo un demogrāfisko sastāvu).
- Identifikācijas informācija (vārds, tālruņa numurs).
- Neviennozīmīgi un grūti atbildami jautājumi, ja tādi ir nepieciešami, parasti tiek iekļauti beigu daļā.

Izveido anketas noformējumu:

- Ievads, uzruna ar informāciju par anketēšanas nepieciešamību.
- Informācija par anketas aizpildīšanu.
- Informācija par anketēšanas veicēju.
- Viegli uztverams jautājumu noformējums un pārdomāts izvietojums.
- Anketas beigās noteikti jāpateicas respondentiem par atsaucību.

3. posms. Anketas pārbaude un testēšana (aprobācija)

Testēšanai respondenti tiek izvēlēti no mērķa auditorijas, un testēšanu atkārtoti, līdz tiek novērstas nepilnības.

Katru jautājumu pirms tā plašākas izmantošanas izmēģina respondentu izlases kopā, lai noskaidrotu iespējamās kļūdas, kas pieļautas anketas izstrādē.

Testēšanas respondentus izvēlas no tās pašas respondentu grupas, kurai paredzēta anketa. (Anketas izvērtēšanā jeb pilotaptaujā būtu optimāli iesaistīt apmēram 12 respondentus.)

Testēšanai jāturpinās tik ilgi, līdz tiek sasniegts vēlamais rezultāts.

Rezultāts: Ir izvēlēta (-as) nozares izpētes metode (-es) un iegūta pilnveidota un precizēta anketa trūkstošās informācijas ieguvei.

5. SOLIS

Tālākā pētījuma organizēšana un norise

Mērķis: Sagatavot un veikt anketēšanu.

Uzdevumi:

1. Noteikt pētāmās nozares uzņēmumu reprezentatīvu izlasi.
2. Izvēlēties respondentus.
3. Veikt datu iegūvi ar izvēlēto metodi, piemēram, anketēšanu.

Izlases veidošanas un respondentu atlases process detalizēti aprakstīts 6. pielikumā.

Ja uzņēmumi ir iekļuvuši pētījuma izlasē, tad noteikti ir jāaptaujā tieši šo uzņēmumu pārstāvji, jo citādi nevarētu garantēt reprezentativitāti.

- ▶ Anketēšanas laikā iesakām jautājumus uzdot vismaz diviem pārstāvjiem no uzņēmuma – vadības pārstāvim un personāla speciālistam.

Aptauju labāk veikt, izmantojot intervētājus – cilvēkus, kas nolasa jautājumus, sniedz paskaidrojumus un ieraksta atbildes anketā, tomēr tas varētu būt saistīts ar relatīvi lielām izmaksām: intervētāju darba samaksa, ceļa izdevumi, intervētāju pārbaude izlases veidā – vai ir intervēti tieši izlasē iekļautais, vai intervētājs neietekmē intervējamo u.c. Vēlams, lai intervētājs pirms intervēšanas ir iepazinies ar interviju veikšanas pamatprincipiem un ētikas normām. Pirms intervētājs ierodas pie respondenta, vēlams ar viņu sazināties un vienoties par intervijas laiku.

Aptaujas procesu varētu veikt arī, izmantojot pastu. Tad jā sagatavo pavadvēstule un samaksāta atbildes aploksne. Jārēķinās, ka labākajā gadījumā būs 30% atbildētas un atpakaļ atsūtītas anketas. Iespējams izmantot arī e-pastu. Šajā gadījumā varētu būt problēma ar e-pasta saņemšanu: daudzi baidās no e-pasta vīrusu izplatības, tāpēc neatver nepazīstamu e-pasta sūtījumu. Risinājums varētu būt: anketas izsūtīšana no respondentiem pazīstamas e-pasta adreses ar lūgumu piedalīties aptaujā.

Risks: Ja aptauju neveic intervētājs, pastāv risks, ka jautājumi var tikt atšķirīgi interpretēti.

Rezultāts: Veikta anketēšana trūkstošās informācijas ieguvei izvēlētajā nozarē.

6. SOLIS

iegūto datu apkopojums un analīze

Mērķis: Sagatavot strukturētu informāciju nozares apraksta un nozares profesionālo kvalifikāciju struktūras izveidei.

Uzdevumi:

1. Izvērtēt pētījumā iegūtos rezultātus.
2. Izvēlēties datu apstrādes metodi.
3. Apstrādāt un analizēt iegūtos datus.
4. Strukturēt un interpretēt iegūto informāciju.

Anketēšanas rezultātu apstrādei un interpretācijai var izmantot SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*), kā arī *Excel* programmu.

Rezultāts: Ir apkopoti un analizēti iegūtie dati par nozari.

7. SOLIS

Nozares profesionālo kvalifikāciju struktūras izstrāde

Mērķis: Izstrādāt praksē esošo nozares profesionālo kvalifikāciju struktūru un identificēt Latvijas Republikas Profesiju klasifikatorā (turpmāk – Profesiju klasifikators) neiekļautas, bet nozarei būtiskas profesijas.

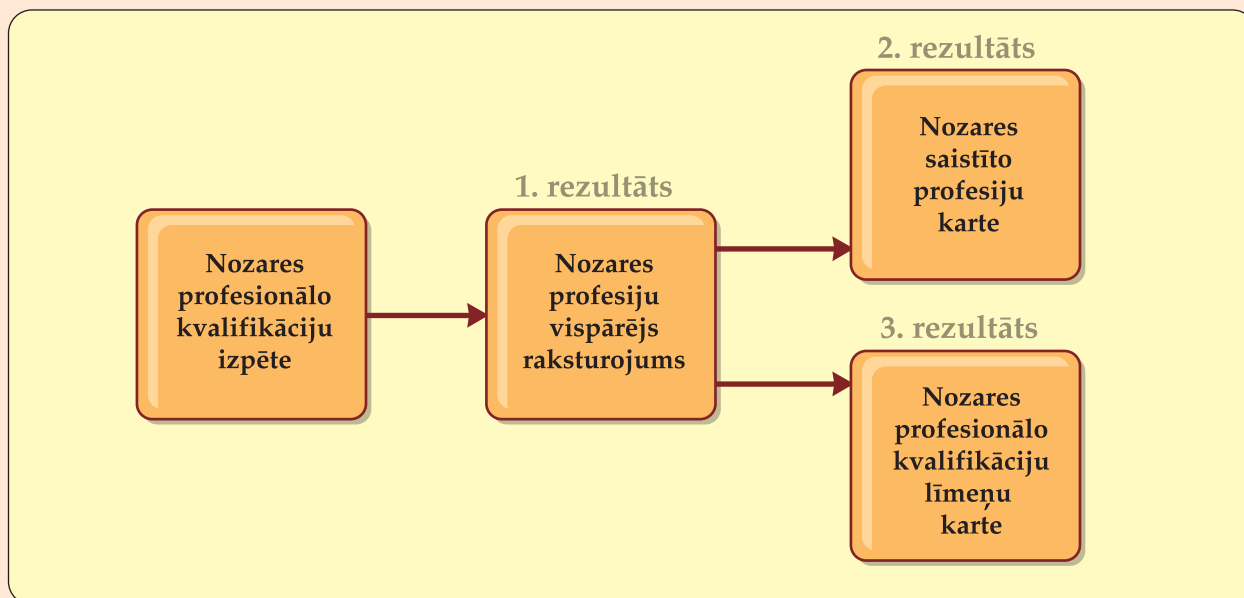
Uzdevumi:

1. Noteikt darba uzdevumus.
2. Izvēlēties pētījumā izmantojamās metodes.
3. Precizēt nozares profesionālo kvalifikāciju struktūras izveidei nepieciešamo informāciju un apzināt tās ieguves avotus.

4. Iegūt un apkopot pieejamo informāciju par nozares profesijām.
5. Veikt apkopotās informācijas sistematizāciju un novērtēšanu.
6. Izstrādāt nozares profesionālo kvalifikāciju struktūru.
7. Noteikt nozares profesijas, kas nav iekļautas Profesiju klasifikatorā.

Nozares profesionālo kvalifikāciju struktūra sastāv no trim rezultātiem (skatīt 2. attēlu):

1. Nozares profesiju vispārējs raksturojums (katrai profesijai jā sagatavo atsevišķs dokuments, skatīt 5. pielikumā).
2. Nozares saistīto profesiju karte (-es) (skatīt 4. attēlu).
3. Nozares profesionālo kvalifikāciju līmeņu karte.

2. attēls. Nozares profesionālo kvalifikāciju pētījuma rezultāti.

Pētījumu veicošā organizācija vai institūcija izveido darba apakšgrupu, iekļaujot tajā tos nozares speciālistus/darbiniekus, kuru ikdienas darbs saistīts ar pēc iespējas plašāku nozares speciālistu loku (ieteicams – nozares uzņēmumu personālvadības speciālistus vai administrācijas pārstāvjus).

Nozares profesiju vispārējā raksturojuma izveide

Profesijas vispārējais raksturojums ietver 9 elementus (skatīt 5. pielikumā):

1. Profesijas nosaukums.
2. Iespējamās variācijas profesijas nosaukumā.
3. Profesijas kods (pēc Profesiju klasifikatora).
4. Profesionālās kvalifikācijas līmenis.
5. Profesijas būtības apraksts.
6. Profesiju raksturojošie darba pienākumi un uzdevumi.
7. Profesionālās prasmes.
8. Darbā lietojamie instrumenti/aprikojums.
9. Saistītās profesijas.

Profesijas nosaukums

Izmantojot izvēlēto pētniecības metodi (vēlams – intervija un/vai uzņēmuma dokumentu studijas), tiek noteiktas nozarē esošās profesijas.

Papildus informāciju par profesijām var iegūt Profesiju klasifikatorā, pieejams arī elektroniskā veidā: <http://www.lm.gov.lv/?sadala=709>

Iespējamās variācijas profesijas nosaukumā

Lai sniegtu pilnīgu priekšstatu par definējamo profesiju un novērstu iespējamus pārpratumus vai dažādas interpretācijas, nepieciešams iegūt un fiksēt informāciju par dažādiem iespējamiem profesijas nosaukumiem vai tā variācijām.

Profesijas nosaukums vienai un tai pašai profesijai dažādos uzņēmumos var atšķirties, jo darba vidē tos dažkārt pielāgo uzņēmuma darbībai un biznesa procesiem, vai arī izmanto burviskus tulkojumus (kalkus) no citām valodām.

Par pamatu ieteicams ņemt to profesijas nosaukumu, kurš ir noteikts Profesiju klasifikatorā.

Piemērs:

Profesija: Kokapstrādes operators

Iespējamās variācijas:

- *Frēzēšanas darbgaldu operators*
- *Garenfrēzēšanas operators*
- *Garināšanas operators*
- *Līmēšanas operators*
- *u.c.*

Profesijas kods

Tām profesijām, kas ir ierakstītas Profesiju klasifikatorā, profesijas kodu nosaka, izmantojot šo normatīvo aktu.

Lai atrastu pētāmās profesijas kodu, klasifikatora lietotājam vispirms ir nepieciešams atrast profesijas nosaukumu. To var meklēt profesiju alfabētiskajā sarakstā, kas veidots pēc profesijas pamatvārda. Ja meklējamā profesija alfabētiskajā sarakstā sastopama vairākās klasifikācijas grupās, iepazīstas ar visās minētajās grupās norādītajiem attiecīgās profesijas profesionālās darbības pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un izvēlas atbilstošāko variantu.

Var rasties situācija, ka nozarē jau ir profesija, kas nav iekļauta Profesiju klasifikatorā, vai arī ir nepieciešams ieviest jaunu profesiju. Tad stājas spēkā Ministru kabineta 2006. gada 18. aprīļa noteikumu Nr. 306 "Noteikumi par profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību" 17. punkts, kurā norādīts, kādas darbības jāveic, lai profesiju ierakstītu Profesiju klasifikatorā. Lai izpildītu minēto noteikumu nosacījumus, veic papildus izpēti par šo profesiju:

- Nosaka jaunās profesijas nosaukumu.
- Sagatavo profesijas nepieciešamības pamatojumu.
- Nosaka profesijas paredzamo vietu klasifikācijas pamatgrupas mazās grupas atsevišķajā grupā.
- Izstrādā profesionālās darbības pamatuzdevumu aprakstu – "klasifikācijas grupā ietvertās profesijas galveno darba uzdevumu īss apraksts".

Labklājības ministrijai priekšlikumu par jaunas profesijas iekļaušanu klasifikatorā iesniedz PINTSA, pievienojot iepriekšminēto informāciju.

Profesionālās kvalifikācijas līmenis

Profesijām, kurām ir spēkā esošs profesijas standarts, profesionālās kvalifikācijas līmeni nosaka, izmantojot šo standartu.

Ja standarta nav, pētījuma rezultātā nosaka vēlamu/iespējamo profesionālās kvalifikācijas līmeni.

Ja ir atšķirīgi viedokļi starp standartā norādīto un pētījuma gaitā iegūto, norāda esošo profesionālās kvalifikācijas līmeni un nozares ekspertu viedokli par nepieciešamo profesionālās kvalifikācijas līmeni.

▼ Piemērs:

Profesija	Esošais kvalifikācijas līmenis	Nepieciešamais kvalifikācijas līmenis
Montāžas darbu atslēdznieks	1	2
Metālapstrādes darbgaldu operators	2	2

Latvijā noteiktie profesionālās kvalifikācijas līmeņi:

1. kvalifikācijas līmenis. Teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt vienkāršus uzdevumus noteiktā praktiskās darbības sfērā.
2. kvalifikācijas līmenis. Teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju patstāvīgi veikt kvalificētu izpildītāja darbu.
3. kvalifikācijas līmenis. Paaugstināta teorētiskā sagatavotība un profesionālā meistarība, kas dod iespēju veikt noteiktus izpildītāja pienākumus, kuros ietilpst arī izpildāmā darba plānošana un organizēšana.
4. kvalifikācijas līmenis. Teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt sarežģītu izpildītāja darbu, kā arī organizēt un vadīt citu speciālistu darbu.
5. kvalifikācijas līmenis. Noteiktas nozares speciālista augstākā kvalifikācija, kas dod iespēju plānot un veikt arī zinātniskās pētniecības darbu attiecīgajā nozarē.

Profesijas būtības apraksts

Profesijas būtības formulējumu veido, ņemot vērā pieredzi, Profesiju klasifikatoru un izmantojot amatu aprakstus.

Nepieciešams sniegt atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. Kur un kādos uzņēmumos, iestādēs un organizācijās strādā profesijas pārstāvji?
2. Kādus procesus šīs profesijas pārstāvji nodrošina?
3. Kāda ir darba atbildības pakāpe (līmenis)?

Vēlamais apjoms: 2–3 teikumi.

▼ Piemērs:

Profesija: Kokapstrādes operators

Profesijas būtības apraksts:

Kokapstrādes operatori strādā kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumos, galdniecībās, zāģētavās, nodrošina darbam izmantojamo iekārtu iestatījuma parametru atbilstību, vada šīs iekārtas un rūpējas par to apkopi.

Profesiju raksturojošie darba pienākumi un uzdevumi

Profesiju raksturojošo darba pienākumu un uzdevumu aprakstu veido kā informācijas avotu, izmantojot esošos amatu aprakstus, kā arī pieredzi un nepieciešamības gadījumā arī Profesiju klasifikatoru.

Jānorāda tikai tie darba pienākumi, kas raksturo profesijas būtību.

Vēlamais apjoms: 3–4 pienākumi.

Piemērs:

Profesija: Kokapstrādes operators

Darba pienākumi:

1. *Saskaņā ar skicēm, pasūtījuma veidlapām vai paraugiem noregulēt kokapstrādes mašīnas.*
2. *Uzstādīt un nomainīt kokapstrādes mašīnas komplektējošos elementus (frēzes nažus, zāģus, urbjus vai griezējgalviņas).*
3. *Saskaņā ar skicēm, pasūtījuma veidlapām vai paraugiem izgatavot detaļas un veikt to primāro kontroli.*
4. *Pieregulēt darbmašīnas un instrumentus darba laikā.*

Profesionālās prasmes

Veidojot profesiju profesionālo prasmju aprakstu, ieteicams izmantot esošos amatu aprakstus un sarunas (intervijas) ar darba veicējiem.

Jānorāda galvenās profesiju raksturojošās profesionālās prasmes.

Vēlamais apjoms: 3–4 prasmes.

Piemērs:

Profesija: Mežizstrādes tehnikas vadītājs

Profesionālās prasmes:

1. *Prasme darbā ar koku gāšanas, atzarošanas un sazarumošanas mašīnu (harvesteru).*
2. *Prasme izmantot harvesteru mērīšanas un vadības sistēmas.*
3. *Prasme sagatavot harvesteru sazarumošanas uzdevumu veikšanai.*

Darbā izmantojamie instrumenti, aprīkojums

Veidojot profesijas darbā izmantojamo instrumentu/aprīkojuma aprakstu, norāda, ar kādiem instrumentiem, darbarīkiem vai tehnoloģijām strādā darbinieks, lai spētu izpildīt savus galvenos darba uzdevumus. Nemīn ražotājfirmlu nosaukumus, modeļus, zīmolus u.tml.

Vēlamais apjoms: līdz 10 būtiskākajiem instrumentiem/aprīkojuma vienībām/tehnoloģijām u.tml.

Piemērs:

Profesija: Kokapstrādes operators

Darbā izmantojamie instrumenti/aprīkojums/tehnoloģijas:

Kokapstrādes operatori darbojas ar dažādiem instrumentiem un iekārtām: frēzēm, zāģiem, ēvelēm, urbjiem, kaltiem, slīpmašīnām u.c.

Saistītās profesijas

Saistītās profesijas ir kvalificēti nodarbošanās veidi ar kopīgu pamatzināšanu, prasmju un profesionālo kompetenču bāzi, kuru paplašinot mācību un/vai pieredzes ceļā, var iegūt citu kvalifikāciju (skatīt 3. attēlu).

3. attēls. Nozares saistītās profesijas.

Šādi tiek sniegta informācija par to, kurās profesijās darbinieks ar esošajām pamatzināšanām/bāzes zināšanām pēc papildus zināšanu vai prasmju apguves varētu strādāt.

Piemērs:
 Profesija: Kokapstrādes operators
 Saistītās profesijas:

- Kokapstrādes tehnologs
- Galdnieks
- Kokapstrādes darbgaldu iestatītājs

Nozares profesionālo kvalifikāciju līmeņu karte

Nozares profesionālo kvalifikāciju līmeņu kartē tiek apkopota informācija par nozarē esošo profesiju atbilstību valstī noteiktajiem pieciem profesionālās kvalifikācijas līmeņiem (skatīt 17. lpp.).

Ja pētījumā ir iegūts apliecinājums, ka spēkā esošā profesijas standartā noteiktais profesionālās kvalifikācijas līmenis neatbilst nozares vai darba devēju viedoklim, par to noteikti ir jāpievieno komentārs.

Kartes noformējumu var izveidot konkrētai nozarei piemērotā veidā.

Ja nav atšķirīgu viedokļu par profesionālās kvalifikācijas līmeni, var izmantot šādu kartes veidu (skatīt 4. attēlu):

Profesionālās kvalifikācijas līmenis	Profesijas			
5. kvalifikācijas līmenis	Profesija A			
4. kvalifikācijas līmenis	Profesija B	Profesija C		
3. kvalifikācijas līmenis	Profesija D	Profesija E	Profesija F	
2. kvalifikācijas līmenis	Profesija G	Profesija H	Profesija I	Profesija J
1. kvalifikācijas līmenis	Profesija K			

4. attēls. Profesionālās kvalifikācijas līmeņu kartes 1. variants.

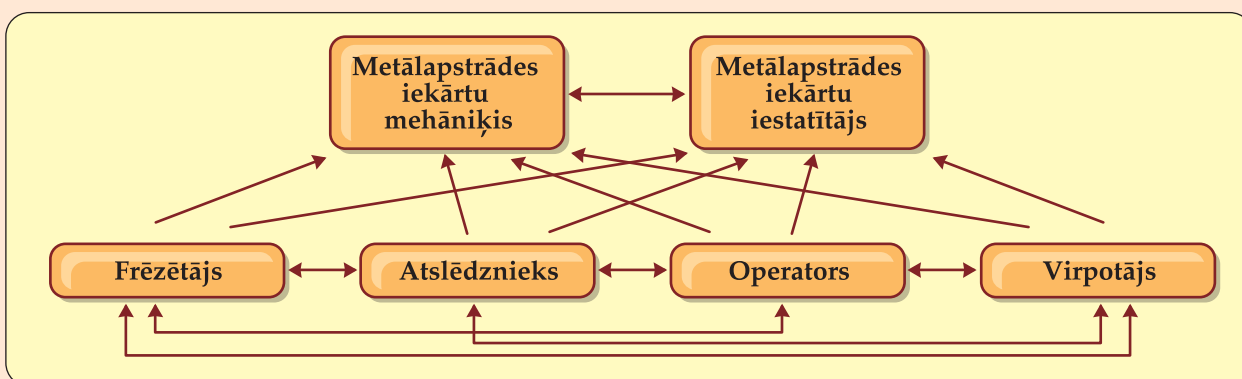
Ja ir atšķirīgi viedokļi par profesionālās kvalifikācijas līmeni, var izmantot šādu kartes veidu (skatīt 5. attēlu):

Profesionālās kvalifikācijas līmeņi	Profesijas	Komentāri
5. kvalifikācijas līmenis	Profesija A	
4. kvalifikācijas līmenis	Profesija B Profesija C	Profesija C atbilst 3. kvalifikācijas līmenim
3. kvalifikācijas līmenis	Profesija D Profesija E Profesija F	Profesija E atbilst 4. kvalifikācijas līmenim
2. kvalifikācijas līmenis	Profesija G Profesija H Profesija I Profesija J	
1. kvalifikācijas līmenis	Profesija K	

5. attēls. Profesionālās kvalifikācijas līmeņu kartes 2. variants.

Nozares saistīto profesiju kartes

Nozares saistīto profesiju kartes veido, izmantojot iepriekš iegūto informāciju un nosakot ar katru profesiju vai profesiju grupu saistītās profesijas pa vertikāli un horizontāli.

6. attēls. Saistīto profesiju kartes piemērs.

Karti var noformēt arī tabulas veidā. Attēlojuma veids parasti ir saistīts ar ietveramās informācijas apjomu (skatīt 7. pielikumā).

Izmantojot pa horizontāli saistīto profesiju kopumu, ir iespējams veidot nozares pamatprofesiju vai bāzes profesiju un no tām atvasināmo profesiju vai specializāciju sarakstu.

Nozares pamatprofesijas un specializācijas

Izmantojot apzināto profesiju kopumu, ir iespējams veidot nozares pamatprofesiju (bāzes profesiju) un no tām atvasināmo profesiju – specializāciju sarakstu.

Pēc profesiju saraksta izveidošanas un vēlamā profesionālās kvalifikācijas līmeņa noteikšanas katrai profesijai, profesijas izvērtē un grupē – kuras ir nozares pamatprofesijas un kuras – atbilstošās specializācijas. Vienā grupā iekļauj tikai vienu un tā paša profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesijas.

Nozares pamatprofesijas ir visaptverošas, tās nodrošina noteiktu nozares procesu īstenošanu un ir plaši pārstāvētas nozarē nodarbināto vidū. Pamatprofesijas nosaukums ir vispārināts,

netiek norādīti specializēti darba rezultāta sasniegšanai izmantojami paņēmieni un instrumenti vai materiāli.

Specializācijas ir no pamatprofesijas atvasināmas profesijas, kur pamatdarbības ir līdzīgas, bet nepieciešamas papildus prasmes un zināšanas, lai īstenotu profesijas, t.i., specializācijas, uzdevumu kvalitatīvu izpildi.

Grupēšanas pazīmes jāveido elastīgi, atbilstoši nozares specifikai. Grupēšanu veic, meklējot līdzīgus elementus profesijas būtības aprakstā, profesiju raksturojošos darba pienākumos un uzdevumos, nepieciešamajās prasmēs un darbā izmantojamo instrumentu uzskaitījumā, aprīkojumā.

Šī darba veikšanai ieteicams iesaistīt nozares ekspertus, kas pārzina nozarē notiekošos procesus.

▼ Piemērs:

Profesija	Specializācijas
Piena produktu ražotājs	Piena produktu pārstrādātājs
	Saldējuma meistars
	Siera meistars
	Sviesta meistars
Gaļas un zivju apstrādes iekārtu operators	Gaļas apstrādes operators
	Gaļas izstrādājumu ražošanas operators
	Konservēšanas operators
	Zivju apstrādes operators
	Zivju izstrādājumu ražošanas operators

8. SOLIS

Nozares apraksta veidošana

Mērķis: Pamatojoties uz nozares izpētē iegūto informāciju, izveidot nozares aprakstu profesionālās izglītības vajadzībām.

Uzdevumi:

1. Izvērtēt nozares izpētē iegūtās informācijas atbilstību nozares apraksta satura struktūrai.
2. Izveidot nozares aprakstu atbilstoši tā struktūrai.

Nozares aprakstu izglītības vajadzībām (skatīt arī 3. pielikumu) veido, balstoties uz veikto nozares izpēti.

Nozares aprakstā ir vispārīgā informatīvā daļa un izglītības sektoru raksturojošā daļa.

Dažādās Latvijas tautsaimniecības nozarēs var būt īpaši nozari raksturojoši kontrolrādītāji, kas attiecināmi tikai uz konkrēto nozari. Ikvienas nozares aprakstā var tikt iekļautas kādas īpašas sadaļas vai rādītāji, kas raksturo nozares specifiku.

Nozares aprakstā ir iekļautas šādas sadaļas:

- pētāmās nozares robežas,
- nozares attīstības tendences ES valstīs un Latvijā,

- nozares salīdzinājums ar situāciju citās Eiropas valstīs,
- nozares darbaspēka raksturojums un prognozes,
- profesionālā izglītība,
- ārējo faktoru ietekme.

Sadaļā "Pētāmās nozares robežas" norāda pētījuma robežas.

Sadaļa "Nozares attīstības tendences ES valstīs un Latvijā" ietver salīdzinošu informāciju par nozares attīstību pēdējo gadu laikā un iespējamām prognozēm, salīdzinājumu ar nozares izaugsmi citās valstīs. Par situāciju nozarē liecina kompāniju saplūšana, pakalpojumu cenu izmaiņas, zinātniski pētnieciskais darbs nozarē, jaunu tehnoloģiju ieviešana u.c. tendences.

Sadaļa "Nozares salīdzinājums ar situāciju citās Eiropas valstīs" ietver informāciju par tirgus veicinošo faktoru analīzi, ekonomiskās situācijas izvērtējumu nozarē un aspektiem, kas varētu ietekmēt tirgus apjomu. Izvērtējamas arī tirgus atsevišķo sektoru izmaiņas, kas ir atšķirīgas vai līdzīgas nozarē, un iespējamās prognozes atsevišķos sektoros. Nozares tirgus izmaiņas iespējamas, arī mainoties nozares apjoma sadalījumam starp precēm, pakalpojumiem un tirdzniecību. Nozares stabilitāti tirgū raksturo preču vai pakalpojumu kvalitatīvie rādītāji, to atbilstība vietējā un eksporta tirgus prasībām. Nozares tirgus raksturojumā vēlama informācija par nozares produkcijas vai pakalpojumu izmaiņu iemesliem, kvalitātes rādītāju izmaiņām, sortimenta izmaiņām, mārketinga stratēģijas ietekmi, reklāmas nozīmi, konkurences ietekmi, jaunu tirgu apguvi. Nozīmīgas ir arī noieta tirgus izmaiņas vismaz trīs gadu robežās Latvijā, Baltijā, NVS, ES un citur.

Nozares konkurētspēju ietekmē darbības produktu kvalitatīvie rādītāji, to atbilstība noteiktām un paredzamām vajadzībām, preču atbilstība normatīvo aktu prasībām, marķēšanai, testēšanai, tehniskās dokumentācijas prasībām.

Tāpat būtisks ir arī mazo un vidējo uzņēmumu īpatsvars nozarē, dizaina un zīmola esamība, investīcijas reklāmas nodrošināšanai, sadarbība ar sabiedrībā pazīstamām kompānijām.

Sadaļa "Nozares darbaspēka raksturojums un prognozes" ietver informāciju par nozarē strādājošo skaitliskajām izmaiņām un to iemesliem, darba vietu aizpildījumu un brīvajām darba vietām. Iespējamas arī nozares sektoru līmenī strādājošo skaitliskas izmaiņas, kas ietekmē kopējo nozarē nodarbināto skaitu. Skaitliskā analīze nozari raksturo arī pieprasījuma kvalitatīvā un kvantitatīvā aspektā. Pieredzējušu speciālistu trūkums var norādīt uz kāda nozares sektora specifiskajām vajadzībām.

Nozīmīga ir informācija par darbaspēka kvalitāti, t.i., esošā darbaspēka kvalifikācijas esamība un/vai atbilstība veicamajiem darba uzdevumiem. Lai identificētu nozares sektoru īpašās prasības darbinieku izglītībai, šajā sadaļā vēlams aprakstīt arī nodarbināto procentuālo attiecību dažādos nozares sektoros un izvirzītās prasības darbinieku izglītībai atbilstoši profesionālās kvalifikācijas līmenim.

Sadaļa ietver arī informāciju par prognozēm nodarbināto procentuālajām attiecībām valsts un privātajā sektorā. Nozares personāla plānošana ietver informāciju par jauna personāla vajadzības iemesliem: nozares vai produkcijas (ražošanas sortimenta) paplašināšana, jaudas palielināšana, normatīvo aktu noteiktas izmaiņas, nepieciešamība nodrošināt rezerves personālu novecojošo darbinieku aizstāšanai un jaunu kvalifikāciju garantēšanai. Profesiju pieprasījuma prognoze balstās uz nozares apjoma, struktūras un citām kvalitatīvajām izmaiņām.

Darba resursu piedāvājums nozarē un to ietekmējošie faktori ir, piemēram, darba algas konkurētspēja, darba vide, gada vidējā peļņa, uzņēmuma prestižs.

Sadaļa "Profesionālā izglītība" ietver informāciju par profesionālo kvalifikāciju atbilstību nozares vajadzībām, nozarē esošo profesionālās izglītības programmu uzskaitījumu, absolventu zināšanu, prasmju un profesionālo kompetenču atbilstību nozares darba tirgus pieprasījumam, kā arī informāciju par nozares speciālistiem nepieciešamo profesionālo zināšanu un prasmju apguves apjomu īstenoto profesionālo izglītības programmu ietvaros dažāda līmeņa speciālistiem.

Nozares profesionālo izglītību raksturo profesionālās izglītības iestāžu, kas nodrošina nozari ar strādājošiem, uzskaitījums un novērtējums. Lai veiktu nozares perspektīvu analīzi, ir jāapziņo arī piedāvāto nozares speciālistu profesionālā atbilstība nozares vajadzībām, starptautiskā sadarbība un tirgus apguve. Novērtējums iegūstams, salīdzinot un analizējot nozarē strādājošo izglītību dažādos profesionālās kvalifikācijas līmeņos Latvijā, ES, pasaulē. Lai veidotu nozares vajadzībām atbilstošu profesionālās izglītības sistēmu, uzmanība jāpievērš problēmu identifikācijai profesionālās izglītības jomā, piemēram, specializācijām, izglītības izmaiņām, izglītības politikai nozarē, saiknei starp izglītību un zinātnisko pētniecību, esošajiem ierobežojumiem, izglītības pieejamībai, izglītības dokumentu starptautiskai atzīšanai, mācību materiāli tehniskajai bāzei. Izglītības pilnveides procesam būtiski ir nozares darbinieku kopumā un konkrēto profesiju pārstāvju atlases kritēriji, kas ietver informāciju par nepieciešamajām zināšanām, prasēm un pieredzi.

Sadarbība starp nozares darba devējiem un izglītotājiem prakses nodrošināšanā un profesionālās izglītības programmu īstenošanā ietver informāciju par profesionālās izglītības iestāžu un nozares uzņēmumu sadarbību izglītojamo prakses organizēšanā un nodrošināšanā, kā arī identificētās problēmas prakses vietu nodrošinājumā gan pēc kvalitatīviem, gan kvantitatīviem rādītājiem.

Situācijas izvērtējumam nozīmīga ir informācija par valsts atbalstu nozares speciālistu sagatavošanā, piemēram, budžeta finansējums, mērķa grupu veidošanas iespējas un to atbilstība nozares vajadzībām. Absolventu skaitliskās izmaiņas nozares profesijās noteiktā laika periodā ļauj prognozēt speciālistu skaitliskās izmaiņas saistībā ar pārmaiņu procesiem nozarē. Nozares profesiju un profesionālo kvalifikāciju salīdzinājums ar situāciju citās Eiropas valstīs liecina par nozares izglītības identitātēm vai atšķirībām starptautiskā mērogā.

Nozares tehnoloģiju un aprīkojuma pielietojuma pakāpe izglītības procesā un to savstarpējā atbilstība liecina par izglītības un nozares paralēlu attīstību, kas atvieglo jauno speciālistu iekļaušanos uzņēmumu darbībā.

Nozarē nodarbināto profesionālās kvalifikācijas pilnveidošana ir viens no nozares darbaspēka attīstības iespēju rādītājiem. Analīzē jāietver informācija par profesionālās kvalifikācijas pilnveides iespējām dažādu līmeņu darbiniekiem un tās regularitāti, tajā skaitā specifisku kursu vai profesionālās izglītības programmu kāda moduļu apguves nepieciešamību atsevišķu nozares uzņēmumu darbiniekiem.

Sadaļa "Ārējo faktoru ietekme" ietver informāciju par reģionālajām atšķirībām, starpvalstu pasūtījumiem un to apjomiem, starptautisko sadarbību un investīcijām.

Procesa kvalitātes kontrole

Procesa kvalitātes kontroli var veikt pasūtītājs vai viņa pilnvarota persona.

Procesa kvalitātes kontroles mērķis ir nozares izpētes agrīnās stadijās identificēt iespējamās kļūdas un tās novērst.

Nozares izpētes gaitā ir ieteicams izmantot šādus kontroles rādītājus, kurus var izmantot izpētē iesaistītās puses – izpētes pasūtītāji, ja izpēte tiek veikta pēc pasūtījuma, un paši izpētes veicēji:

1. Nozares izpētes sagatavošanas stadijā ir jāveic:

- a) Anketas pārbaude jeb pilottestēšana, kad tiek identificētas iespējamās nepilnības anketas jautājumos, to formulējumos. Šo pārbaudi veic izpētes veicējs¹ vai pasūtītājs.
- b) Darba grupas izveidošana, nodrošinot, lai darba grupa ir pietiekami liela (līdz 10 cilvēkiem) un tās skaitliski lielākā daļa ir cilvēki, kas strādā attiecīgajā nozarē. Šī rādītāja izpilde ir izpētes veicēja un/vai pasūtītāja atbildība. Ja profesionālā asociācija ir izpētes veicējs, tad tā kontrolē izpildi; ja profesionālā asociācija pasūta pētījumu, tad profesionālā asociācija kā pasūtītājs kontrolē rādītāja izpildi.

2. Nozares izpētes gaitā ir jāveic:

- a) Anketēšanas norises pārbaude. Šo pārbaudi parasti veic pasūtītājs vai izpētes veicējs. Anketēšanā parasti piedalās intervētājs un respondents, ja netiek izmantotas citas anketēšanas formas. Šajā gadījumā pasūtītājs, saņemot aizpildītās anketas, nejauši izvēlas līdz 5% no kopējā anketu apjoma, kurām tiek veikta pārbaude. Pārbaudes gaitā pievērš uzmanību tādiem aspektiem, kā anketas aizpildīšanas apjoms un atbilžu precizitāte. Kontrole var ietvert arī kontrolzvanu respondentam, lai pārliecinātos, ka intervētājs ar respondentu ir ticis un iegūtie dati ir ticami un reāli.
- b) Publiskotās informācijas avotu un datu aktualitātes pārbaude. Šajā gadījumā pētījuma laikā ir jāpārlicinās, kad pēdējo reizi ir veiktas izmaiņas publiskotajā informācijā (piemēram, iestāžu mājas lapās un datu bāzēs).

3. Nozares izpētes noslēguma stadijā:

Pasūtītājam ir jāpārlicinās, ka aizpildītājs nozares izpētē ir ietvēris visus nepieciešamos rādītājus.

¹ Parasti pētījuma veicējam ir izveidota sava kvalitātes kontroles sistēma.

Nobeigums

ES struktūrfondu nacionālās programmas projekta "Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai" ietvaros ir izstrādāta "Nozares izpētes metodika" un veikta tās aprobācija divās nozarēs – mašīnbūves un metālapstrādes nozarē un pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozarē. Abu nozaru izpētes rezultātā ir iegūti pētāmās nozares apraksti un nozares profesionālo kvalifikāciju struktūras. Metodikas izstrādes un aprobācijas procesā ir konstatēts, ka metodikas lietotājiem būtu vēlams ņemt vērā šādus secinājumus:

Lai metodiku sekmīgi lietotu, jāveido Nozaru ekspertu padomes, kas izvērtētu nepieciešamību veikt nozares izpēti un pieņemtu lēmumu par izpētes uzsākšanu, iesaistot izpētē gan nozares pārstāvjus, gan izglītotājus.

Nozaru izpētes rezultātu apkopošana un analīze ļauj paredzēt cilvēkresursu attīstību un veicināt sadarbību starp profesionālās izglītības iestādēm un sociālajiem partneriem.

Lai sekmīgi izmantotu izveidoto metodiku, tās lietotājiem ir būtiski izprast metodikā lietoto terminoloģiju. Vienotas izpratnes trūkums par metodikā lietotajiem terminiem var būtiski ietekmēt nozares izpētes rezultātus.

Nozares izpētes metodika paredz, ka nozīmīga loma izpētes procesā, pētījuma un rezultātu interpretācijā ir sociālajiem un sadarbības partneriem. Nozaru profesionālo asociāciju iesaistīšanās izpētes procesā palielina nozares uzņēmumu atsaucību un ieinteresētību.

Vienotas metodikas pielietojums dažādu tautsaimniecības nozaru izpētē izglītības vajadzībām ļauj savstarpēji salīdzināt atšķirīgas nozares un nodrošinās nozares izpētes pamatprincipu izpildi. Nozares izpētes metodika ir vispārināta un ietver materiālus, ko var pielāgot konkrētai situācijai.

Metodika paredzēta lietotājiem ar pieredzi pētījumu organizēšanā un veikšanā. Tikai secīgi un precīzi ievērojot visus metodikā aprakstītos soļus, var iegūt kvalitatīvu un ticamu rezultātu, kas ļauj panākt adekvātu darba tirgus prasību ievērošanu profesionālās izglītības attīstībā.

Izmantotie avoti

1. Albrehta Dz. Pētīšanas metodes pedagoģijā. – Rīga : Mācību grāmata, 1998. – 104 lpp.
2. Geske A., Grīnfelds A. Izglītības pētījumu metodoloģija un metodes. – Rīga : RaKa, 2001. – 108 lpp.
3. Goša Z. Statistika. – Rīga : Izglītības soļi, 2004. – 7.–37. lpp.
4. Lasmanis A., Kangro I. Faktoru analīze. – Rīga : Izglītības soļi, 2004. – 53. lpp.
5. Lasmanis A. Datu ieguves, apstrādes un analīzes metodes pedagoģijas un psiholoģijas pētījumos. – Rīga : Izglītības soļi, 2002. – 235. lpp.
6. Profesionālās izglītības likums (10.06.1999.) // www.likumi.lv
7. Izglītības likums (29.10.1998.) // www.likumi.lv
8. Likums "Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzišanu" (20.06.2001.) // www.likumi.lv
9. Ministru kabineta 2006. gada 18. aprīļa noteikumi Nr. 306 "Noteikumi par profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību" // www.likumi.lv
10. Ministru kabineta 2000. gada 27. jūnija noteikumi Nr. 211 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu" // www.likumi.lv
11. Nacionālā programma "Vienotas metodikas izstrāde profesionālās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un sociālo partneru iesaistei un izglītošanai" // www.izmpia.gov.lv
12. Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca. – Rīga : Zvaigzne ABC, 2000. – 248 lpp.
13. Sociālo partneru loma profesionālās izglītības attīstībā Latvijā – ziņojums pēc ETF pieprasījuma. – Rīga : Latvijas Nacionālā observatorija, 1998.
14. Uzņēmumu katalogs "Latvian Metal Industry 2005". – [Rīga] : MASOC, 2005. – 56 lpp.
15. Vispārējā ekonomiskās darbības klasifikācija, NACE 1. 1 red. – Rīga : LR CSP, 2004. – 264 lpp.
16. Bryman A. Social Research Methods. – Oxford University Press, 2001. – 540 p.
17. Curwin J., Slater R. Quantitative Methods. – Thomson Learning, 2004. – 326 p.
18. Oaksott L. Essential Quantitative Methods for Business. Management and Finance, 2nd edit. – Palgrave, 2001. – 413 p.

Terminu vārdnīca

TERMINS	SKAIDROJUMS
Fokusgrupu diskusija	Strukturēta intervija nelielās grupās, paredzot savstarpēju mijiedarbību starp grupas dalībniekiem un diskusijas vadītāju (moderatoru).
Nozare	Darbības virziens, ko veido uzņēmumu kopums, kam ir līdzīgas saimnieciskās darbības pazīmes, samērā vienveidīgi izgatavojamie ražojumi vai veicamie pakalpojumi, līdzīgas izmantojamās izejvielas, materiāli un tehnoloģiskie procesi, darbinieku profesionālais sastāvs.
Nozares apraksts (izglītības vajadzībām)	Ir sistematizēts un strukturēts kādas tautsaimniecības nozares analītisks izklāsts, kas satur nozares attīstības tendences un darbaspēka kvalitatīvā un kvantitatīvā pieprasījuma prognozes.
Kvalifikācija	Personas sagatavotība un atbilstība noteiktām nozares, specialitātes vai profesijas prasībām; darbinieka profesionālās sagatavotības pakāpe, kāda nepieciešama noteikta darba veikšanai.
Profesija	Kvalificēta nodarbošanās (nodarbošanās veids), kuras pārstāvim nepieciešama noteikta izglītība, zināšanas, pieredze, apgūtas prasmes, iemaņas un kompetences.
Profesijas standarts	Dokuments, kurš nosaka profesionālās kvalifikācijas pamatprasības (zināšanas, prasmes, attieksmes, profesionālās kompetences), kas nepieciešamas galveno darba uzdevumu veikšanai attiecīgajā profesijā.
Profesionālā kvalifikācija	Noteiktai profesijai atbilstošas izglītības un profesionālās meistarības dokumentāli apstiprināts novērtējums.
Pamatprofesijas	Ir visaptverošas, tās nodrošina noteiktu nozares procesu īstenošanu un ir plaši pārstāvētas nozarē nodarbināto vidū. Pamatprofesijas nosaukums ir vispārināts, netiek norādīti specializēti darba rezultāta sasniegšanai izmantojami paņēmieni un instrumenti vai materiāli.
Specializācijas	Ir no pamatprofesijas atvasināmas profesijas, kur pamatdarbības ir līdzīgas, bet nepieciešamas papildus prasmes un zināšanas, lai īstenotu profesijas, t.i., specializācijas, uzdevumu kvalitatīvu izpildi.
Saistītās profesijas	Kvalificēti nodarbošanās veidi ar kopīgu pamatzināšanu, prasmju un profesionālo kompetenču bāzi, kuru paplašinot izglītības un/vai pieredzes ceļā, var iegūt citu profesionālo kvalifikāciju.

PIELIKUMI

PUBLISKOTĀS INFORMĀCIJAS AVOTI

Centrālā statistikas pārvalde

Statistisko datu lietotāji informāciju par pieejamo statistiku var iegūt dažādos veidos. Viens no tiem – vēršties **Centrālās statistikas pārvaldes** (turpmāk – CSP) **Informācijas centrā** Rīgā, Lāčplēša ielā 1. Datu lietotājs var apmeklēt arī **CSP Rajonu informācijas centrus** un tur iegūt nepieciešamo informāciju. Ļoti ērts statistiskās informācijas gūšanas veids ir izmantot **CSP mājas lapu** (www.csb.gov.lv), kur atrodams plašs informācijas klāsts. **CSP mājas lapā statistisko datu lietotāji var pieslēgties arī CSP interneta datu bāzēm.** Datu bāzes ir brīvi pieejamas ikvienam lietotājam, un kopš 2004. gada 1. oktobra tajās publicētie dati ir iegūstami bez maksas (<http://data.csb.lv>). Ja lietotājs nevar atrast nepieciešamo informāciju publicētajos materiālos, ir iespējams pasūtīt **speciālus informācijas apkopojumus.**

Ministrijas un to padotības iestādes

Informāciju par nozari var iegūt no atbilstošām ministrijām un to padotībā esošajām valsts pārvaldes iestādēm.

Aizsardzības ministrija (www.mod.gov.lv)

Informācija par jautājumiem, kas saistīti ar militāro drošību Latvijā, norādes uz citām ar šo tēmu saistītām lapām.

Ārlietu ministrija (www.am.gov.lv)

Aktualitātes par dažādām Latvijas ārpolitikas tēmām, konsulārā informācija, paziņojumi presei.

Bērnu un ģimenes lietu ministrija (www.bm.gov.lv)

Paziņojumi presei, informācija par bāriņtiesām, tiesību akti, kā arī dažādi informatīvi materiāli.

Ekonomikas ministrija (www.em.gov.lv)

Publikācijas, informācija medijiem un nozaru informācija.

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (www.liaa.gov.lv)

Virkne nozaru pētījumu, nozaru prezentācijas un pasākumu apraksti nozaru attīstības veicināšanai.

Finanšu ministrija (www.fm.gov.lv)

Ziņas presei, dokumenti apspriešanai, informācija par budžetu, nodokļiem un investīciju projektiem, kā arī informācija par citām atbildības jomām.

Valsts ieņēmumu dienests (www.vid.gov.lv)

Informācija par nodokļu iekasēšanu, normatīvie akti, amatpersonu deklarācijas.

Iekšlietu ministrija (www.iem.gov.lv)

Aktualitātes, normatīvie akti un publikācijas.

Izglītības un zinātnes ministrija (www.izm.gov.lv)

Informācija par izglītības politiku un izglītības sistēmu, ES struktūrfondi un sadarbību ar ārvalstīm.

Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts (www.integracija.gov.lv)

Informācija par sabiedrības integrāciju, aktualitātes, normatīvie akti.

Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāts (www.eps.gov.lv)

Kultūras ministrija (www.km.gov.lv)

Aktualitātes, nozares informācija, jaunumi filmu mākslas, muzeju, mūzikas, literatūras, teātra, vizuālās mākslas un citās kultūras jomās.

Labklājības ministrija (www.lm.gov.lv)

Aktualitātes, informācija par pensijām un pabalstiem, sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību, sociālo apdrošināšanu un citām atbildības jomām.

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija (www.rapl.gov.lv)

Jaunumi, normatīvie akti un dokumenti.

Satiksmes ministrija (www.sam.gov.lv)

Aktualitātes, nozaru informācija (aviācija, dzelzceļš, jūrlietas u.c.).

Tieslietu ministrija (www.tm.gov.lv)

Aktualitātes Latvijā un ES, informācija par atbildības jomām un informatīvi materiāli.

Vides ministrija (www.vidm.gov.lv)

Aktualitātes, normatīvie dokumenti, publikācijas.

Veselības ministrija (www.vm.gov.lv)

Aktualitātes, informācija par sabiedrības veselību, farmāciju, informatīvi materiāli.

Zemkopības ministrija (www.zm.gov.lv)

Informācija par pārtikas ražošanu, lauksaimniecību, meža nozari, zivsaimniecību, lauku attīstību un veterināriju.

Uzņēmumu reģistrs

Uzņēmumu reģistrā var gūt šādu informāciju:

- ziņas par uzņēmumiem (uzņēmēj sabiedrībām) un komercsabiedrībām, tai skaitā SIA, AS, kooperatīvajām sabiedrībām u.c., grozījumiem to pamatdokumentos, amatpersonām, viņu pilnvaru termiņiem;
- informāciju par sabiedrisko organizāciju, ārvalstu pārstāvniecību, masu informācijas līdzekļu, komercķīlu, izšķirošās ietekmes, laulības līgumu un koncesiju reģistrāciju;
- ziņas par reģistrētiem objektiem, uzņēmumu gada pārskatiem u.c.

Mājas lapa: www.ur.gov.lv

Latvijas Banka

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Banka vāc, reģistrē un apkopo finanšu statistikas datus un valsts maksājumu bilances sagatavošanai nepieciešamos statistikas datus, kā arī publicē apkopoto statistikas informāciju.

Mājas lapa: www.bank.lv

Latvijas Darba devēju konfederācija

LDDK ir iegūstama informācija par Nacionālās trīspusējās sadarbības padomi, darba aizsardzības, sociālās drošības, profesionālās izglītības un nodarbinātības jautājumiem, veselības aprūpi, tautsaimniecības attīstību, dalību starptautiskajos projektos, u.tml.

Mājas lapa: www.ddd.lv

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība

LBAS piedalās ekonomikas un sociālās attīstības programmu izstrādē, likumprojektu izvērtēšanā, darba grupās par darba apstākļu uzlabošanu, darba samaksu, tarifu politiku,

obligāto sociālo apdrošināšanu un sociālo nodrošināšanu, veselības aprūpi, kā arī nodarbinātību, profesionālo izglītību un mūžizglītību.

Mājas lapa: www.elbas.lv

Latvijas Amatniecības kamera

Latvijas Amatniecības kamerā iegūstama informācija par amatniecības uzņēmumiem un citām ar amatniecības nozari saistītām jomām:

- par juridiskiem un metodiskiem jautājumiem,
- par organizāciju atjaunošanu vai izveidošanu,
- vēsturisko dokumentu kopijas,
- par amatnieku iespējām u.c.

Mājas lapa: www.lak.lv

Nozaru institūcijas

Nozaru institūcijas nereti veic patstāvīgus nozaru pētījumus, kuros izmanto ne tikai Latvijā no dažādiem pētījumiem iegūtus datus, bet arī salīdzina tos ar citu valstu datiem.

Asociācijās var iegūt informāciju par attiecīgo nozari – par nozares struktūru, rūpniecības produkcijas izlaidi, eksportu, strādājošo skaitu utt. Tās apvieno uzņēmējus, speciālistus un citas ieinteresētās fiziskās un juridiskās personas.

Starptautiskās institūcijas

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (*European Economic and Social Committee*)

EESK var iegūt informāciju par sešām specializētām nodaļām:

- ekonomiskā un monetārā savienība, ekonomiskā un sociālā kohēzija,
- vienotais tirgus, ražošana un patērēšana,
- transports, enerģētika, infrastruktūras un informācijas sabiedrība,
- darbs, sociālās lietas un pilsonība,
- lauksaimniecība, lauku attīstība un vide,
- ārējās attiecības.

Mājas lapa: www.eesc.europa.eu/index_lv.asp

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (*Organization for Economic Co-operation and Development*)

OECD iegūstama informācija par makroekonomiku un statistiku, tirdzniecību, investīcijām, izglītību un zinātni, attīstības politikas sociālajiem jautājumiem, izņemot aizsardzību.

Mājas lapa: www.oecd.org

Pasaules Banka

Pasaules Bankas mājas lapā var iegūt informāciju par pētījumiem un Pasaules Bankas aktivitātēm, kas saistītas ar valsts pārvaldi, pašvaldībām, komercdarbību un sabiedrību kopumā.

Mājas lapa: www.worldbank.org.lv

Interneta resursi

(www.nozare.lv, www.google.lv, www.iub.gov.lv u.c.)

LETA piedāvā biznesa informācijas pakalpojumu *nozare.lv*, kur jaunākā un aktuālākā informācija tiek apkopota un sistematizēta 30 svarīgākajās Latvijas biznesa nozarēs. Tā tiek papildināta tiešsaistes režīmā.

Izglītības atbalsta iestādes

Izglītības un zinātnes ministrija: www.izm.gov.lv

Akadēmiskās informācijas centrs: www.aic.lv

Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centrs: www.aiknc.lv

Profesionālās izglītības administrācija: www.izmpia.gov.lv

Valsts izglītības attīstības aģentūra: www.viaa.gov.lv

Izglītības iestādes

Augstskolas un koledžas

Profesionālās izglītības iestādes

Pieaugušo izglītības iestādes

Bibliotēkas

Lielākā daļa publiskotās informācijas ir pieejama augstākminētajās informācijas ieguves vietās, kā arī mācību iestāžu vienotajā bibliotēku tīklā. Ja norādīto iestāžu elektroniskajās mājas lapās nepieciešamā informācija nav atrodamā, to var meklēt bibliotēkās, piemēram:

Latvijas Nacionālā bibliotēka: www.lnb.lv

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka: www.acadlib.lv

Patentu tehniskā bibliotēka: www.patbib.lv

Rīgas Tehniskās universitātes Zinātniskā bibliotēka: www.rtu.lv; www_zb/rtu_zb.htm

Latvijas Universitātes bibliotēka: www.lub.lv

Latvijas Lauksaimniecības universitātes Fundamentālā bibliotēka: llufb.llu.lv

Baltijas Krievu institūta bibliotēka: www.bki.lv

Rīgas Ekonomikas augstskolas bibliotēka: www.ssriga.lv

Biznesa augstskolas "Turība" bibliotēka: www.turiba.lv

Transporta un sakaru institūta bibliotēka: www.tsi.lv

APTAUJA PAR _____ NOZARES ATTĪSTĪBU UN NODARBINĀTĪBU

A. god./Ļ. cien. nozares pārstāvi!

Lūdzam Jūs piedalīties aptaujā un aizpildīt anketu! Jūs palīdzēsiet iegūt informāciju par _____ nozari izglītības vajadzībām. Šo informāciju izglītotāji izmantos, plānojot savu darbību un izstrādājot darba tirgus vajadzībām atbilstošas izglītības programmas, tādējādi nodrošinot Jūsu uzņēmumu un nozari kopumā ar kvalificētiem darbiniekiem.

Aptaujas anketā iekļauti jautājumi par nozarē strādājošo izglītības līmeni un darbinieku profesionālās kvalifikācijas pilnveidi un tālākizglītību, par nozares attīstības prognozēm. Anketā ir pievērsta uzmanība 1., 2. un 3. profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesijām. Anketa veidota koncentrēta, akcentējot tikai tos jautājumus, par kuriem informāciju nevar iegūt, izmantojot publiski pieejamo informāciju.

(Anketēšanas laikā iesakām jautājumus uzdot vismaz diviem pārstāvjiem no uzņēmuma – vadības pārstāvim un personāla speciālistam.) Ceram uz Jūsu izpratni un atsaucību!

Pateicamies Jums par sadarbību!

Nozares izpētes anketas 1. daļa

Nosaukums, juridiskais statuss	
Adrese	
Sektors	
Galvenie produkcijas veidi	

1. Īss uzņēmuma darbinieku raksturojums.

Sieviešu īpatsvars uzņēmumā				
Darbinieku sadalījums vecuma grupās (absolūtos skaitļos)	Līdz 30	30–40	40–50	Virš 50

2. Kāda, Jūsprāt, būs pārtikas nozares kopumā un uzņēmuma attīstība tuvākajā nākotnē? (Atzīmējiet vajadzīgo, vadoties pēc vispārējām izjūtām par notikumiem nozarē un uzņēmumā.)

Novērtējums	Nozare	Uzņēmums
Strauji attīstīsies		
Attīstīsies		
Paliks tādā pašā līmenī		
Sašaurināsies		
Nevaru atbildēt		

3. Kādi, Jūsaprāt, ir svarīgākie nozares izmaiņu cēloņi? (Atzīmējiet prioritārā secībā, kur 1 – vismaznozīmīgākais un 5 – visnozīmīgākais.)

Cēloņi	1	2	3	4	5
Izmaiņas sortimentā					
Jaunu noieta tirgu apgūšana					
Konkurences ietekme					
Kvalitātes rādītāju uzlabošanās					
Mārketiņa stratēģijas pilnveidošana					
Pirk spējas pieaugums					
Plašāka reklāmas kampaņa					
Tehnoloģiskais progress un ražošanas modernizācija					
Uzņēmējdarbības izmaksu izmaiņas					
Cits:					

4. Jūsu prognozes par jūsu uzņēmuma apgrozījuma izmaiņām kalendārā gada laikā. (Atzīmējiet vajadzīgo.)

	Vietējā tirgū	Eksporta apjomā
Pieaug		
Paliks tādā pašā līmenī		
Samazināsies		
Cits:		

5. Jūsu prognozes par atalgojuma izmaiņām nozarē kalendārā gada laikā. (Atzīmējiet vajadzīgo.)

Pieaug virs 50%	
Pieaug 20–50%	
Pieaug 10–20%	
Pieaug līdz 10%	
Paliks tādā pašā līmenī	
Samazināsies līdz 10%	
Samazināsies 10–20%	
Samazināsies 20–55%	
Samazināsies virs 50%	

8. Kādi faktori nosaka jūsu uzņēmuma iespējas piesaistīt darbiniekus? (Novērtējiet katru faktoru, kur 1 – nav nozīmes, 5 – ļoti svarīgi.)

8.a. Ražošanas līmenī

Faktori	1	2	3	4	5
Atalgojums					
Sociālās garantijas					
Profesijas prestižs					
Uzņēmuma reputācija					
Izaugsmes iespējas					
Citi (norādiet, kādi):					

8.b. Vadības līmenī

Faktori	1	2	3	4	5
Atalgojums					
Sociālās garantijas					
Profesijas prestižs					
Uzņēmuma reputācija					
Izaugsmes iespējas					
Citi (norādiet, kādi):					

9. Pēc kādiem atlasē kritērijiem Jūs pieņemtū darbā darbiniekus savā uzņēmumā? (Novērtējiet katru kritēriju, kur 1 - nav nozīmes, 5 - ļoti svarīgi.)

9.a. Ražošanas līmenī

Kritēriji	1	2	3	4	5
Atzīmes izglītības dokumentos					
Darba prasmju demonstrējums					
Labas rekomendācijas					
Augstas prasības pret darba algu					
Personiskais iespaids					
Profesionālās prasmes					
Darba pieredze (vismaz 1gads)					
Svešvalodu zināšanas					
Citi (norādiet, kādi):					

9.b. Vadības līmenī

Kritēriji	1	2	3	4	5
Atzīmes izglītības dokumentos					
Darba prasmju demonstrējums					
Labas rekomendācijas					
Augstas prasības pret darba algu					
Personiskais iespaids					
Profesionālās prasmes					
Darba pieredze (vismaz 1gads)					
Svešvalodu zināšanas					
Citi (norādiet, kādi):					

10. Kādas zināšanas, prasmes un attieksmes jaunajiem un esošajiem darbiniekiem pietrūkst? (Atzīmējiet vajadzīgo un papildiniet.)

Zināšanas, prasmes un attieksmes	Jaunie darbinieki (strādā uzņēmumā līdz 3 mēn.)	Esošie darbinieki (strādā uzņēmumā ilgāk par 3 mēn.)
Profesionālās kompetences		
Vēlme pilnveidot savu kvalifikāciju		
Spēja iekļauties kolektīvā		
Esošie darbinieki (strādā uzņēmumā ilgāk par 3 mēn.)		
Attieksme (atbilstoša izturēšanās)		
Citas (norādiet, kādas):		

11. Cik daudz profesionālās vidējās un arodizglītības audzēkņu vai augstākās izglītības studentu pēdējos 3 gados jūsu uzņēmumā ir bijuši praksē? (Norādiet.)

Praktikanti	Profesionālās vidējās un arodizglītības audzēkņi	Augstākās izglītības studenti
Skaitis		
Nezinu		

12. Vai jūsu uzņēmumā var apgūt papildus zināšanas, prasmes un profesionālās kompetences, lai darbinieki kvalificēti veiktu darbu? (Atzīmējiet vajadzīgo.)

Nevar piedāvāt mācību iespējas	Iespējas mācīt tikai iesācējus pamatlīmenī	Iespējas mācīt esošos darbiniekus, lai uzturētu kompetences līmeni	Iespējas mācīt labākas, nekā jebkur citur

Ja minētās iespējas ir, tad cik bieži jūs rīkojat izglītošanu profesionālajai pilnveidei? (Atzīmējiet vajadzīgo.)

Reizi gadā	
Reizi pusgadā	
Reizi mēnesī	
Kad ir finanšu līdzekļi	
Pēc nepieciešamības	
Cits variants (norādiet, kāds):	

13. Vai Jūsu uzņēmumam ir vajadzīgi kādi specifiski profesionālo zināšanu un iemaņu paaugstināšanas kursi? (Atzīmējiet vajadzīgo.)

Jā	
Nē	
Ja "jā", tad norādiet, kādi	

Paldies par atsaucību!

2.1. Iespējamie dziļās intervijas jautājumi pētāmās nozares uzņēmumu pārstāvjiem

1. Kādas galvenās problēmas, kas saistītas ar jūsu uzņēmumā nodarbinātajiem, Jūs varētu nosaukt? Kā Jūs raksturotu šo problēmu cēloņus?
2. Kādu nozares profesiju pārstāvji un cik strādā jūsu uzņēmumā? Vai tiem ir izstrādāti darba apraksti? Ja nav, kāpēc?
3. Kādu profesiju pārstāvju pašlaik trūkst jūsu uzņēmumā? Kāpēc?
4. Kā jūsu uzņēmumā tiek plānots darbinieku skaits? Cik gadus uz priekšu tas tiek plānots? Vai plānojat palielināt (samazināt) darbinieku skaitu? Kad un par cik? Kādi tam ir iemesli?
5. Cik jums ir svarīgi, lai ražošanā nodarbinātajiem būtu atbilstoša formālā izglītība? Kāpēc?
6. Cik daudziem no jūsu uzņēmumā strādājošiem nav atbilstošas formālās izglītības? Kā Jūs komentētu iemeslus, kāpēc izveidojusies šāda situācija?
7. Kādas izglītības iestādes (Latvijā un ārzemēs) ir beiguši jūsu uzņēmumā strādājošie darbinieki? Vai varat nosaukt aptuvenu strādājošo skaitu, cik beiguši nosauktās mācību iestādes?
8. Ar kurām profesionālās izglītības iestādēm un citiem uzņēmumiem (mācību centriem, personāla atlases uzņēmumiem u.c.) nozarē jūsu uzņēmums sadarbojas pašlaik, lai iegūtu kvalificētu darbaspēku?
9. Kā jūs vērtējat, vai Latvijā iegūstamā izglītība nodrošina jūsu uzņēmuma darbiniekiem nepieciešamās profesionālās zināšanas un prasmes šādos līmeņos:
  - vadības līmenī,
  - administratīvajā līmenī ar augstāko izglītību,
  - administratīvajā līmenī ar profesionālo vidējo un arodizglītību,
  - speciālistu līmenī ar augstāko izglītību,
  - speciālistu līmenī ar profesionālo vidējo un arodizglītību,
  - ražošanas līmenī.

Kādi būtu Jūsu komentāri par šāda vērtējuma iemesliem?

10. Kā Jūs komentētu, vai zemāk nosauktie faktori ir definējami kā problēmas vai nepilnības nozarei atbilstošās profesionālās vidējās un arodizglītības iestādēs un augstskolās Latvijā:
  - informācijas trūkums (potenciālajiem audzēkņiem, darba devējiem, sabiedrībai kopumā) par izglītības ieguves iespējām,
  - pārāk plaša specializācija,
  - pārāk šaura specializācija,
  - ierobežota izglītības pieejamība un izvēle reģionos,
  - pārāk novecojusi un neatbilstoša materiāli tehniskā bāze,
  - izglītojošā personāla problēmas (izglītojamu trūkums, to nepietiekama kvalifikācija),
  - prakses vietu trūkums,
  - praktisko un teorētisko mācību nesabalansētība izglītības programmās.

Vai varat nosaukt kādas citas problēmas, kas raksturīgas dažādu līmeņu mācību iestādēm Latvijā? Kuras no problēmām, Jūsprāt, ir aktuālākās, kā Jūs pamatotu savu viedokli?

11. Kāda ir jūsu uzņēmuma pieredze sadarbībā ar mācību iestādēm? Kādos sadarbības veidos esat iesaistījušies? Kādus no tiem uzskatāt par veiksmīgākiem un perspektīvākiem?
12. Vai Jūs būtu gatavs iesaistīties jaunas izglītības programmas, kas saistītas ar Jūsu pārstāvēto darbības jomu, izstrādē? Kā Jūs komentētu savu izvēli? Kas jūsu uzņēmumu motivētu sadarboties ar izglītības iestādēm?

13. Kā Jūs vērtējat, cik lielā mērā jūsu uzņēmumā iespējams apgūt papildus zināšanas, prasmes un profesionālās kompetences, lai darbinieki kvalificēti veiktu darbu?
11. Kādi specifiski profesionālo zināšanu un iemaņu paaugstināšanas kursi ir vajadzīgi jūsu uzņēmumam?
15. No kādām ar nozari saistītām profesijām plānojat atteikties turpmāko 3–5 gadu laikā? Kāpēc?
16. Kādas jaunas ar nozari saistītas profesijas jūsu uzņēmumā būs nepieciešamas tuvāko 3–5 gadu laikā? Kāpēc? Ar kādām profesionālās izglītības iestādēm un citiem izglītotājiem Latvijā un/vai ārvalstīs jūs sadarbosieties, ieviešot jaunu profesiju?
17. Kādu citu (miniet piemērus, kuru) saistīto profesiju darbiniekus jūsu uzņēmums pieņemtu darbā un piedāvātu viņiem pārkvalifikācijas iespējas? Cik ilgs laiks, pēc Jūsu domām, nepieciešams, lai saistīto profesiju pārstāvji sasniegtu konkrētu kvalifikācijas līmeni?

2.2. Dziļās intervijas jautājumi pētāmās nozares ekspertiem

1. Kā kopumā vērtējat X nozares attīstības tendences un perspektīvas Latvijā tuvākajā nākotnē? (Nozare strauji attīstīsies, attīstīsies vai neattīstīsies?)
2. Kādi Jūsprāt būs svarīgākie nozares izmaiņu cēloņi? (Izmaiņas sortimentā, jaunu noieta tirgu apgūšana, konkurences ietekme, kvalitātes rādītāju uzlabošana, mārketinga stratēģijas pilnveidošana, pirk spējas pieaugums, plašāka reklāmas kampaņa, tirgus konjunktūras izmaiņas, uzņēmējdarbības izmaksu izmaiņas u.c.)
3. Vai dažādiem X nozares sektoriem (piemēram, pārtikas nozarē – maizes, gaļas, zivju, augļu un dārzeņu, piena un dzērienu ražošana) prognozējat dažādas attīstības perspektīvas? Kuriem un kādas?
4. Kādi būtu šo atšķirīgo attīstības prognožu un tendenču iemesli?
5. Kādas ir kompāniju saplūšanas tendences X nozarē Latvijā?
6. Kā vērtējat jauno tehnoloģiju un inovāciju ieviešanas procesu X uzņēmumos Latvijā?
7. Kā vērtējat investīciju apjomu, tā izmaiņu tendences X nozares uzņēmumos Latvijā?
8. Kā Jūs izvērtētu investīciju ietekmi X nozares uzņēmumos Latvijā?
9. Kā jūs vērtētu X nozares galvenās attīstības tendences Latvijā, salīdzinot ar tendencēm ES un pasaulē? (Nozares attīstības dinamika, IKP īpatsvars, inovāciju līmenis utt.)
10. Kā vērtējat Latvijas X nozares ražojumu eksporta apjoma tendences? Vai tas pieaugs, samazināsies vai paliks tādā pašā līmenī?
11. Kādiem X nozares ražošanas sektoriem ir lielāks eksporta potenciāls?
12. Kādiem X nozares ražošanas uzņēmumiem ir lielāks eksporta potenciāls? Kāpēc?
13. Kādas ir Jūsu prognozes par atalgojuma izmaiņām nozarē tuvākajā laikā?
14. Kāds ir ražošanā strādājošo vidējais atalgojuma līmenis?
15. Vai ir atšķirības atalgojuma apjomā ražošanas līmenī nodarbinātajiem atkarībā no uzņēmuma atrašanās vietas un strādājošo formālās izglītības?
16. Vai X nozares uzņēmumiem trūkst darbinieki? Kādu darbinieku trūkums izjūtam visāsāk?
17. Kādi ir galvenie iemesli X nozares uzņēmumu nespējai piesaistīt darbiniekus?
18. Kādi faktori nosaka nozares uzņēmumu iespējas piesaistīt darbiniekus?
19. Cik daudz darbiniekiem, kas strādā X nozares ražošanas uzņēmumos, nav nepieciešamās kvalifikācijas (formālā izglītība)?
20. Kā vērtējat profesionālo vidējo un arodizglītības iestāžu un augstskolu spēju sagatavot darba tirgus prasībām atbilstošus jaunus speciālistus?
21. Kāda ir skolu un uzņēmumu sadarbība – esošās un iespējamās sadarbības formas, iespējamie sadarbības šķēršļi? Kādas ir iespējas tālākajai sadarbības attīstībai?
22. Vai X nozares uzņēmumiem Latvijā vērojamas reģionālas atšķirības? Ja "jā", tad kādas?
23. Kāda ir dažādu normatīvo aktu ietekme uz X nozares (kopumā un pa sektoriem) uzņēmumu attīstību?

2.3. Dzijās intervijas jautājumi izglītības jomas ekspertiem

1. Kādu profesiju pārstāvjus apmāca jūsu izglītības iestāde, kādas izglītības programmas piedāvā apgūt?
2. Kāda ir jauniešu interese par jūsu piedāvātajām izglītības programmām? Vai jūsu izglītības iestādei ir grupu komplektācijas problēma? Ja ir – kā Jūs skaidrotu šīs problēmas cēloņus?
3. Kā vērtējat ar X nozari saistīto apgūstamo profesiju prestižu? Kādi tam ir iemesli?
4. Cik daudz no jūsu skolas beidzējiem pēc izglītības iestādes absolvēšanas aiziet strādāt uz X nozares uzņēmumiem? Kā Jūs komentētu šo tendenci? Ko dara pārējie?
5. Kādos ar X nozari saistītos uzņēmumos strādā jūsu izglītības iestādes beidzēji?
6. Kāds ir vissvarīgākais kritērijs, lai darba devējs pieņemtu darbā darbinieku ražošanas līmenī?
7. Kādi ir citi svarīgākie kritēriji, lai darba devējs pieņemtu darbā darbiniekus X nozares uzņēmumos Latvijā (atzīmes izglītības dokumentos, darba prasmju demonstrējums, labas rekomendācijas, prasības pret darba algu, personiskais iespaids, profesionālās prasmes, darba pieredze, svešvalodu zināšanas u.c.)?
8. Kā vērtējat jūsu un citu skolu piedāvāto programmu atbilstību X nozares uzņēmumu vajadzībām? Kā Jūs pamatotu savu viedokli?
9. Kāda ir absolventu zināšanu, prasmju un iemaņu atbilstība nozares darba tirgus prasībām? Kā Jūs pamatotu savu viedokli?
10. Kas izglītības iestādes beidzējiem trūkst vairāk, kad viņi sāk strādāt X nozares uzņēmumos: zināšanas, attieksme vai motivācija? Kā jūs skaidrotu šīs tendences iemeslus?
11. Kā vērtējat absolventu pārkvalifikācijas iespējas?
12. Kā vērtējat specializācijas iespējas un nepieciešamību?
13. Kādas ir nozares darbaspēka tālākizglītības un karjeras izaugsmes iespējas?
14. Vai zemāk nosauktie faktori ir definējami kā nepilnības vai problēmas profesionālās vidējās un arodizglītības iestādēs Latvijā:
  - a) informācijas trūkums par izglītības ieguves iespējām,
  - b) pārāk plaša specializācija,
  - c) pārāk šaura specializācija,
  - d) ierobežota izglītības pieejamība un izvēle reģionos,
  - e) pārāk novecojusi un neatbilstoša materiāli tehniskā bāze,
  - f) izglītojošā personāla problēmas (izglītotāju trūkums, to nepietiekama kvalifikācija),
  - g) prakses vietu trūkums,
  - h) praktisko un teorētisko mācību nesabalansētība izglītības programmās u.c.
15. Vai jūsu skolas audzēkņiem ir bijušas problēmas atrast prakses vietas?
16. Ar kādiem uzņēmumiem jūsu izglītības iestāde sadarbojas prakses vietu nodrošināšanas u.c. jomās?
17. Kā kopumā vērtējat sadarbību starp darba devējiem un izglītotajiem šādās jomās:
  - a) prakses organizēšanas iespējas,
  - b) nozares tehnoloģiju izmantošana mācību procesā,
  - c) nozares speciālistu iesaistīšana izglītības procesā?
18. Kādi ir skolu un uzņēmumu sadarbības iespējamie veidi, iespējamie sadarbības šķēršļi? Kādas ir iespējas tālākajai attīstībai?
19. Vai jūsu izglītības iestādei ir sadarbība ar ārvalstu mācību iestādēm? Kāds ir šīs sadarbības raksturs?
20. Vai varat nosaukt kādus ierobežojumus izglītībai (izglītības pieejamībai, izglītības dokumentu starptautiskajai atzišanai u.c.)?

21. Kādas problēmas pastāv izglītības sistēmā Latvijā kopumā (saikne starp izglītību un zinātnisko pētniecību u.c.)?
22. Kādas tendences nozares un uzņēmumu attīstībā var ietekmēt jūsu izglītības iestādes piedāvāto izglītības programmu saturu?
23. Vai plānojat ieviest kādas jaunas izglītības programmas turpmāko 5 gadu laikā?
24. Vai plānojat atteikties no kādām izglītības programmām turpmāko 5 gadu laikā?
25. Kādu darba algu pirms nodokļu samaksas gribētu saņemt jūsu izglītības iestādes beidzēji, strādājot X nozares uzņēmumos?
26. Kāds ir X ražošanas nozarē strādājošo vidējais atalgojuma līmenis?
27. Kādas ir Jūsu prognozes par atalgojuma izmaiņām X ražošanas nozares uzņēmumos tuvākajā laikā?
28. Vai ir atšķirības atalgojumā ražošanas līmenī nodarbinātajiem atkarībā no uzņēmuma atrašanās vietas un formālās izglītības?
29. Vai X nozares uzņēmumiem trūkst darbinieki? Kā jūs skaidrotu šīs tendences cēloņus? Kādu darbinieku trūkums izjūtam visāsāk?
30. Kādas ir galvenās X nozares uzņēmumu problēmas, lai piesaistītu darbiniekus?
31. Kādi faktori nosaka nozares uzņēmumu iespējas piesaistīt darbiniekus?
32. Cik daudz darbiniekiem, kas strādā X ražošanas uzņēmumos, nav nepieciešamās kvalifikācijas (formālā izglītība)?
33. Vai starp skolām Latvijā vērojamas reģionālas atšķirības? Ja "jā", tad kādas?

NOZARES APRAKSTA STRUKTŪRA

Nozares apraksta saturs	Informācijas avots	Piezīmes, paskaidrojumi, problēmas, riski
1. Pētāmās nozares robeža.	Vispārējās ekonomiskās darbības klasifikācija, diskusija.	Pēc Vispārējās ekonomiskās darbības klasifikācijas izvēlas atbilstošos NACE kodus un līmeņus. Uzmanība jāpievērš terminoloģijai, lai nozares robežas nepaplašinātu vai nesašaurinātu. Izvēlas NACE kodus, kuri attiecas gan uz nozarē tieši iekļautajām darbības jomām, gan tos, kuri uz nozares darbības jomām attiecas pastarpināti. Risks: neprecīzi noteiktas nozares robežas.
2. Nozares attīstības tendences ES valstīs un Latvijā.	Nozares asociācijas mājas lapa. Ekonomikas ministrijas mājas lapa, nozares ministrijas mājas lapa.	Sadaļā iekļauj informāciju, kas raksturo būtiskākās nozares darbības jomas, attīstības tendences, izmaiņas. Par situāciju nozarē liecina arī kompāniju saplūšana, cenu izmaiņas, ražošanas un pakalpojumu attiecības izmaiņas, jaunu tehnoloģiju ieviešana un veco nomaiņa, informācijas apmaiņas process, infrastruktūras attīstības līmenis, nozares produkta lietotāju skaits. Sadaļa ietver informāciju par investīciju apjomu nozarē, tā paredzamajām izmaiņām un jomām, kurām investīcijas novirzītas. Vēlams arī investīciju ietekmes izvērtējums.
3. Nozares salīdzinājums ar situāciju citās Eiropas valstīs: 3.1. mazo un lielo uzņēmumu īpatsvars, 3.2. tirgus apjoms un tā prognozes, 3.3. investīcijas un sadarbība.	Nozares asociācijas mājas lapa. Ekonomikas ministrijas mājas lapa, nozares ministrijas mājas lapa.	Nozares salīdzinājums ietver informāciju par nozares produkta daļu iekšzemes kopproduktā, tā apjoma salīdzinājumu dažādās valstīs un apgrozījumu uz vienu iedzīvotāju. Nozares konkurētspēju ietekmē mazo un vidējo uzņēmumu īpatsvars nozarē, to proporciju izmaiņas noteiktā laika periodā, paredzamās prognozes. Sadaļa ietver informāciju par investīciju apjomu nozarē, tā paredzamajām izmaiņām un jomām, kurām investīcijas novirzītas. Vēlams arī investīciju ietekmes izvērtējums.
4. Nozares darbaspēka raksturojums un prognozes: 4.1. darbaspēka resursus ietekmējošie faktori, 4.2. skaitliskās izmaiņas un to cēloņi, 4.3. darbaspēka kompetenču un prasmju vajadzības,	Uzņēmumu gada pārskati.	Aprakstā iekļauj informāciju par nozarē strādājošo skaitliskajām un procentuālajām izmaiņām, to raksturojumu, izmaiņu cēloņu uzskaitījumu, prognozes par nodarbināto skaitu. Sadaļā ietver informāciju par darbaspēka resursiem nozarē, tos ietekmējošiem faktoriem, prognozēm. Sniedz informāciju par darba vietu aizpildījumu skaitliskā izteiksmē un procentuāli gan valsts sektorā, gan privātajā. Nozares personāla plānošana paredz izvērtēt vajadzību pēc jauna personāla nozares vai produkcijas paplašināšanās vai samazināšanās gadījumā.

<p>4.4. ražošanas pamatdarbības un citu, t.s. atbalsta, profesiju attiecība, 4.5. nozares darbinieku atlases kritēriji un pieejamība darba tirgū, 4.6. atalgojums, 4.7. vakances nozarē, 4.8. motivācija apgūt nozares profesijas, 4.9. nozares profesiju prestižs.</p>		<p>Sadaļā iekļauj informāciju par nozares darbiniekiem izvirzītajām prasībām gan profesionālā, gan citā jomā. Sniedz kritēriju uzskaitījuma vērtējumu valsts un privātajā sektorā, to iespējamās atšķirības. Nozīmīgs ir darba devēja viedoklis par darbiniekiem izvirzāmajām prasībām par nepieciešamajām zināšanām un prasmēm, kā arī informācija par nepieciešamību pēc ārvalstu speciālistu piesaistīšanas. Sadaļa ietver informāciju par nozarē strādājošo vēlmi veikt noteiktas profesijas uzdevumus, viņu interesi par vakancēm nozarē, atalgojumu, profesionālās izaugsmes iespējām.</p>
<p>5. Profesionālā izglītība: 5.1. izglītības programmu piedāvājuma atbilstība nozares vajadzībām: 5.1.1. darba devēju vērtējumā, 5.1.2. izglītotāju vērtējumā, 5.2. specializācijas iespējas un nepieciešamība, 5.3. pārkvalifikācijas iespējas, 5.4. sadarbība starp darba devējiem un izglītotājiem: 5.4.1. prakses organizēšanas iespējas, 5.4.2. nozares tehnoloģiju izmantošana apmācības procesā, 5.4.3. nozares speciālistu iesaistīšanās izglītības procesā, 5.5. izglītības iestāžu materiāli tehniskā aprīkojuma atbilstība, 5.6. nozares darbaspēka tālākizglītība un karjeras izaugsmes iespējas, 5.7. mācībspēku kvalifikācijas atbilstība izglītības programmu vajadzībām, 5.8. ierobežojumi izglītībai.</p>	<p>Izglītības un zinātnes ministrijas mājas lapa.</p>	<p>Informācija par kvalifikāciju atbilstību nozares vajadzībām, kas ietekmē nozares produkta kvalitāti, norādot uz darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu ietekmējošiem faktoriem. Nozīmīga ir informācija par darba devēju un sociālo partneru sadarbības veidiem un šķēršļiem, informācijas apmaiņas iespējām, ieinteresētību. Izglītības iestādes materiāli tehniskā aprīkojuma atbilstība nozares aprīkojumam, tā pielietojuma pakāpe izglītības iestādē. Sadaļa ietver informāciju par iespējamajiem sadarbības veidiem starp darba devējiem un izglītotājiem, kā arī identificē šķēršļus. Nozīmīgs ir darba devēju vērtējums par izglītības iestādēm, kuras sagatavo nozares darbiniekus, to atbilstību nozares vajadzībām, prakses organizēšanas iespējām nozares uzņēmumos, nozares tehnoloģiju izmantošanu izglītības procesā.</p>
<p>6. Ārējo faktoru ietekme: 6.1. reģionālās atšķirības, 6.2. normatīvie akti, 6.3. starpvalstu sadarbība, pasūtījumi, 6.4. investīcijas.</p>	<p>Iepriekš minētie informācijas avoti.</p>	<p>Informācija par reģionālajām atšķirībām, starpvalstu pasūtījumiem un to apjomiem, starptautisko sadarbību un investīcijām.</p>

KVALITATĪVO UN KVANTITATĪVO PĒTĪJUMA METOŽU RAKSTUROJUMS

Kvalitatīvās pētījuma metodes

Kvalitatīvā pētīšana ir nestrukturēta metode, kas balstīta uz nelieliem piemēriem un dod izpratni par problēmu. Kvalitatīvās pētīšanas metodes iedalās:

Tiešās metodes – paredz, ka respondents ir informēts par pētījuma mērķiem vai arī tie ir viegli nojaušami.

Netiešās metodes – vairumā gadījumu tās ir dažādas projekciju tehnikas: asociāciju tehnika, konstruēšanas tehnika, izteikšanas tehnika u.c.

Viena no svarīgākajām kvalitatīvo metožu priekšrocībām ir elastīgas attiecības ar respondentu, kas ļauj iegūt bagātīgāku materiālu, kuru vēlāk izmanto dažādu viedokļu izstrādei.

Kvalitatīvās pētīšanas metodes lieto, ja informācijas iegūšanai no respondentiem nav iespējams izmantot stingri strukturētas un formālas metodes – cilvēki var nevēlēties teikt taisnību vai vispār atbildēt uz noteiktiem jautājumiem; jāpiebilst, ka rūpīga pievēršanās vienam vai vairākiem respondentiem ļauj labāk izprast motivācijas dažādās situācijās.

Kvalitatīvo metožu priekšrocības:

- Elastīgas un atvērtas, ļauj arī respondentiem būt dinamiskiem. Augsta nestandarta atbilžu saņemšanas varbūtība.
- Pētījumus parasti veic reālajos apstākļos, kas nodrošina lielāku secinājumu pamatotību.
- Ļauj precizēt respondenta viedokli. Viedokli interpretē respondents, nevis pētnieks.
- Parasti nodrošina dziļu un visaptverošu problēmas izpratni.
- Respondenti sniedz radošas atbildes un idejas.
- Liela uzmanība pievērsta detaļām. Pastāv iespēja pētīt respondenta uzvedību.
- Iespēja ģenerēt jaunas idejas un teorijas un identificēt parādības, kuras tiek ignorētas citās pētījumu jomās.

Kvalitatīvo metožu trūkumi:

- Pētījumu rezultātu subjektivitāte, zema ticamības pakāpe. Divi dažādi pētnieki var izdarīt atšķirīgus secinājumus uz neatkarīgu novērojumu pamata par vienām un tām pašām parādībām vienā un tajā pašā laikā.
- Salīdzinoši grūti realizējama. Prasa daudz laika un ir saistīta ar lielām izmaksām.
- Pētījumi ir saistīti ar lielāku kļūdu varbūtību, jo pieļauj lielu brīvību pētniekam.
- Nelielā pētījumu novērojumu skaita dēļ pētījumu rezultātu vienlīdzība nevar būt garantējama attiecībā uz visu ģenerālo kopu, it īpaši, ja tā ir neviendabīga.
- Pētījumu rezultātu precizitāti nevar pārbaudīt, jo pētījumus veic reālajā vidē un tos nav iespējams precīzi atkārtot.
- Pētījumu rezultātu interpretācija ir jāveic ļoti piesardzīgi. Iespēju robežās ir jāizmanto video un audio ieraksti, lai izvairītos no dažādu pētnieku individuālas faktu interpretācijas.
- Liela laika starpība starp pašu pētījuma veikšanu un tā rezultātu apstrādāšanu.
- Pētījumu rezultātu kvalitāte ir atkarīga no pētnieku zināšanām, bet to līmeni ir grūti novērtēt, atšķirībā no to pētnieku zināšanu līmeņa, kas nodarbojas ar kvantitatīvo analīzi.
- Pētījumu rezultātu kvalitāte ir atkarīga no pētnieku interpretācijas akurātuma un personiskuma, kuru dažreiz ir grūti neitralizēt. Ir gadījumi, kad pētnieki personīgi ir ieinteresēti pētījuma rezultātos.

- Pastāv problēmas ar informācijas, kas eksistē mutvārdu formā, vākšanu. Ievērojams informācijas daudzums var palikt nepierakstīts vai tikt pazaudēts/aizmirsts, tāpēc ir ieteicams veikt audio un video ierakstus. Svarīga ir respondentu ķermeņa valoda, balss, intonācija, emocijas.
- Var būt grūtības ar informācijas apkopošanu, grupēšanu un sistēmisko salīdzināšanu.

Populārākā no kvalitatīvās izpētes metodēm ir **intervija**. Raksturīgākie interviju veidi ir šādi:

1. Individuālā strukturētā intervija (lieto ļoti reti).
2. Individuālā vāji strukturētā jeb dziļā intervija.
3. Individuālā nestrukturētā intervija.
4. Grupu strukturētā intervija (lieto ļoti reti).
5. Grupu vāji strukturētā intervija – fokusgrupu diskusija.
6. Grupu nestrukturētā intervija.
7. Dažādas augstāk minēto interviju kombinācijas.

Intervijām raksturīgi:

- tās satur atvērtus jautājumus;
- parasti tajās padziļināti vērtē cilvēku viedokļus, pieredzi, pieņēmumus, zināšanas un sajūtas;
- iegūtā informācija pārsvarā ir vārdiska, ar plašu kontekstu, kas analītikim jāapkopo un jāinterpretē.

Fokusgrupu diskusija – ir strukturēta intervija nelielā grupā, paredzot savstarpēju mijiedarbību starp grupas dalībniekiem, to vada īpaši izglītots diskusijas vadītājs jeb moderators.

Kvantitatīvas metodes

Kvantitatīvā pētīšanā ar kādu no statistiskās analīzes formām apstrādā noteiktu datu apjomu.

Dažkārt kvalitatīvo pētīšanu izmanto arī kvantitatīvās pētīšanas rezultātā iegūto datu izskaidrošanai, tomēr kvalitatīvās pētīšanas rezultātus nevar uzskatīt par pietiekamiem, lai izdarītu gala secinājumus par kādu skaitliski lielu grupu.

Pētniecībā kvalitatīvās un kvantitatīvās metodes viena otru papildina, nevis savstarpēji konkurē.

Pie kvantitatīvajām metodēm var pieskaitīt **strukturētās intervijas**. Šīs metodes īpatnība ir tā, ka visiem respondentiem uzdod vienādus jautājumus, kuriem iepriekš ir sagatavoti alternatīvi atbilžu varianti. Savāktu informāciju vēlāk var apstrādāt kvantitatīvi – aprēķināt vidējos lielumus, korelāciju, regresiju variācijas un citus daudzdimensiju analīzes rādītājus.

Primārās informācijas ieguvei būtiska ir kvantitatīvā metode – **anketēšana** jeb **anketaptauja**. Lai veiksmīgi veiktu anketaptauju, ir nepieciešamas teorētiskās un praktiskās zināšanas par anketaptaujas procesa veikšanu.

Aptaujas anketa – tabula, intervijas veids vai mērīšanas instruments ir sagatavotu jautājumu kopojums, ar kura palīdzību jāiegūst nepieciešamā informācija no respondentiem.

PROFESIJAS VISPĀRĒJĀ RAKSTUROJUMA SHĒMA

1.	Profesijas nosaukums	
2.	Iespējamās variācijas profesijas nosaukumā	
3.	Profesijas kods	
4.	Profesionālās kvalifikācijas līmenis	
5.	Profesijas būtības apraksts	
6.	Profesiju raksturojošie darba pienākumi un uzdevumi	
7.	Profesionālās prasmes	
8.	Darbā izmantojamie instrumenti, aprīkojums u.tml. resursi	
9.	Saistītās profesijas	

IZLASES VEIDOŠANA UN RESPONDENTU ATLASE

Viens no svarīgiem kvalitatīva un kvantitatīva pētījuma nosacījumiem ir respondentu atlase. Ja nozarē ir liels kopējais uzņēmumu skaits vai arī pētāmie uzņēmumi nodarbina lielu strādājošo skaitu un tos visus nav iespējams iekļaut izpētē, tad jāveido izlase. Informācija par uzņēmumiem – respondentiem ir iegūstama Centrālās statistikas pārvaldes vai nozaru profesionālo asociāciju reģistros.

Nemot vērā, ka vairumā gadījumu pētījumos nav iespējams apsektot visu objektu, nepieciešams no visas ģenerālās kopas ņemt tādu tās daļu, kas ļautu ar noteiktu precizitātes pakāpi spriest par kopējam likumsakarībām. Tāpēc šis process uzskatāms par vienu no visatbildīgākajiem posmiem pētījuma plānošanas gaitā, jo no tā rezultāta būs atkarīga gan iespēja generalizēt iegūtos rezultātus, gan izvairīties no iespējamām kļūdām.

Ģenerālā kopa – visu statistiskā objekta vienību kopa (visi uzņēmumi ar vajadzīgajiem speciālistiem). Ģenerālā kopa var būt galīga un eksistēt reāli. Tad to var novērot pilnīgi, bet bieži tas nav lietderīgi praktisku apsvērumu dēļ. Pilnīga novērošana pēc samērā plašas programmas ir pārāk darbietilpīga un dārga, tāpēc veido **izlasi** jeb **izlases kopu**.

Pamatojoties uz varbūtības teoriju un izmantojot matemātisko statistiku, izlases kopumam jāatbilst diviem nosacījumiem:

- jābūt optimālam – pašam izdevīgākajam aptaujāto skaita ziņā,
- jābūt reprezentatīvam un viendabīgam.

Izlases kopums nedrīkst būt pārāk mazs, tad iegūtie dati būs deformēti. Izlases rezultātiem, kuri iegūti, izpētot nejausi atlasītas vienības, piemīt nejaušo lielumu raksturs – tie apmierina varbūtības teorijas teorēmas, kuras veido izlases metodes matemātisko pamatu.

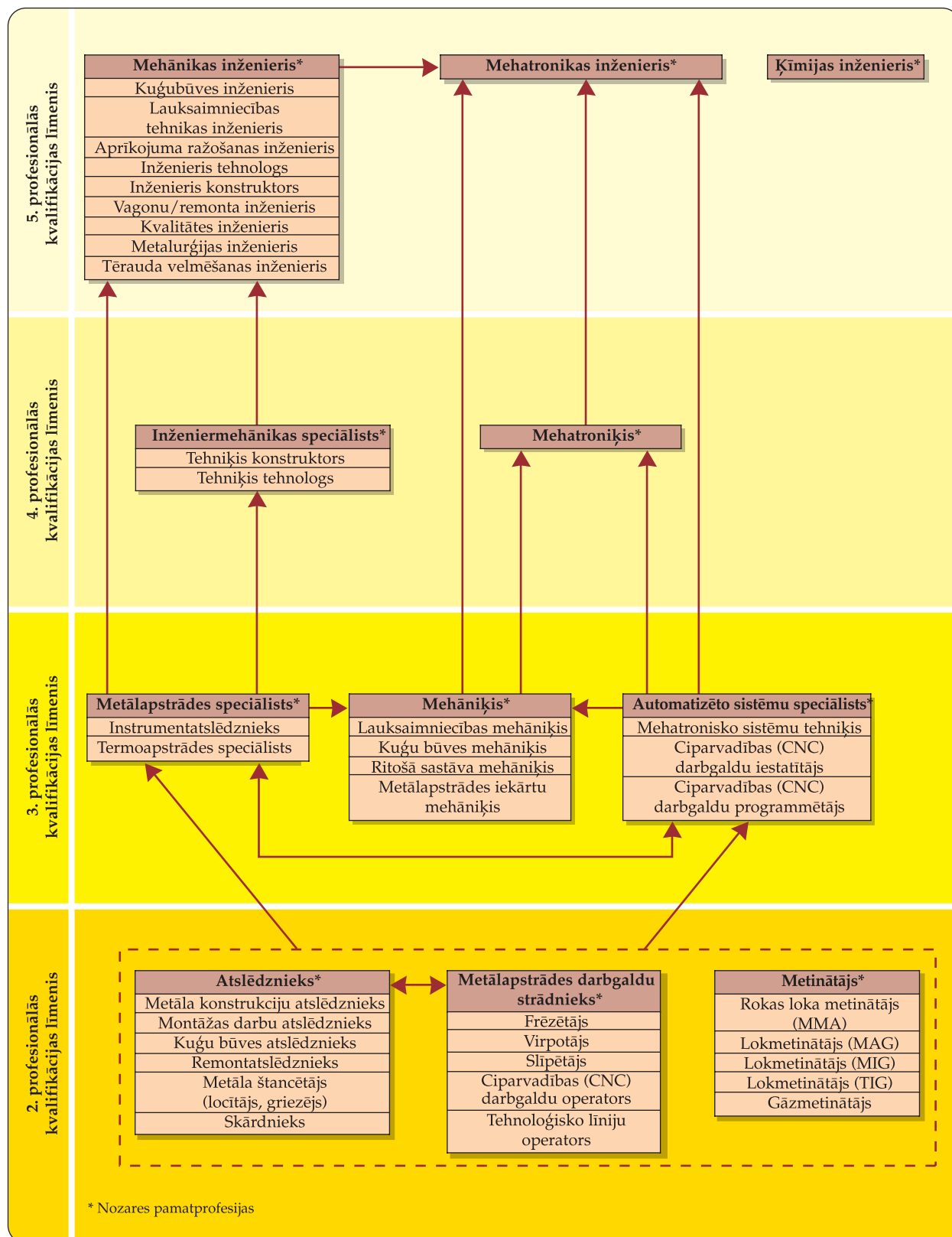
Vienkāršākais varbūtības izlases modelis ir **vienkārša gadījumizlase** jeb īsti **nejaušā izlase**, kura visbiežāk nodrošina visu kopas vienību vienādu iespēju nokļūt izlasē. Vienkāršā gadījumizlasē novērojamās vienības atlasa individuāli, izložveidīgi un vienpakāpeniski no visas ģenerālās kopas bez iepriekšējas grupēšanas. Lozēšanu parasti aizstāj ar nejaušo skaitļu tabulām vai nejaušo skaitļu generatoru. Vienkāršā gadījumizlase ir visu citu izlases veidu priekštece un teorētiski vispiemērotākais izlases veids. Tomēr praksē to lieto reti, jo tā ir darbietilpīga. Turklāt citi izlases veidi, piemēram, stratificētā gadījumizlase, gandrīz ar to pašu darba patēriņu nodrošina mazāku izlases kļūdu. Ja ģenerālais kopums nav homogēns, tad lieto **stratificēto** jeb **tipoloģisko gadījumizlasi**. Veicot šādu izlasi, visu ģenerālo kopu sadala tipiskās, pēc iespējas vienveidīgās, bet savstarpēji atšķirīgās grupās jeb stratās. Pēc tam vienību atlasīti veic katras grupas ietvaros atsevišķi, parasti izmantojot vienkāršas gadījumizlases vai mehāniskās izlases paņēmienus. Stratificētā izlase un tās modifikācijas tiek ļoti plaši izmantotas statistikas praksē. Strādājot ar šo izlases veidu, vienkāršākā ir proporcionālā izlase, kad no katras grupas ņem vienību skaitu, kurš ir proporcionāls šīs grupas lielumam. Proportcionālas, stratificētas izlases reprezentācijas kļūda ir atkarīga no tā, kā pētījamās pazīmes dispersija sadalās intragrupu (iekšgrupu) un intergrupu (starpgrupu) dispersijā. Ja grupēšanu izdara pēc pētījamās vai ar to cieši saistītas pazīmes, tad stratificēta izlase maksimāli pilnīgi reprezentē visas ģenerālās kopas grupas, jo variācijas daļa, kas atspoguļojas starpgrupu dispersijā, reprezentācijas kļūdu nerada. Turpretī intragrupu dispersiju izraisa statistiķim nezināmi, var teikt – nejauši, cēloņi. Tādēļ intragrupu variācija nosaka stratificētās izlases kļūdu, respektīvi, tās reprezentativitāti. Praksē, ņemot vērā dažādas īpatnības, bez nejaušas izlases un stratificētās jeb tipoloģiskās izlases lieto arī **mehānisko izlasi**. Lai veidotu mehānisko izlasi, visas ģenerālās kopas vienības sakārto pēc kādas formālas pazīmes. Tā var atspoguļot kopas vienību izvietojumu teritorijā, to rašanās secību laikā vai kādu citu formālu pazīmi, piemēram, izmantojot sakārtojumu pēc alfabēta. Izlasē ņem tās vienības, kuras secīgi atrodas noteiktā attālumā no iepriekšējās vienības. Izlases

attālumu jeb soli nosaka izlases vienību skaita attiecība pret ģenerālās kopas vienību skaitu. Ja grib iegūt 10% izlasi, ņem katru desmito vienību, ja grib iegūt 5% izlasi, – katru divdesmito, utt. Pirmo vienību vēlams ņemt pirmā soļa centrā. Ja ģenerālās kopas vienības sakārtotas pēc kādas formālas pazīmes, piemēram, alfabēta, mehāniskās izlases reprezentativitāte atbilst vienkāršas gadījumizlases reprezentativitātei. Tādēļ mehāniskās izlases rezultātus novērtē, izmantojot vienkāršas gadījumizlases kļūdu formulas. Mehānisko izlasi plaši lieto, ja atlase jāizdara no neierobežotas (hipotētiskas) ģenerālās kopas. Šajā gadījumā visu vienību sarakstu sastādīt nevar un līdz ar to vienību izloze nav iespējama.

Katras izlases īstais mērķis ir iegūt statistisku informāciju ne vien par reāli novēroto izlasi, bet arī, un galvenokārt, par ģenerālo kopu, no kuras izlase ņemta un kuru izlase pārstāv. Tāpēc nākošais solis pēc izlases datu apstrādes ir to attiecināšana uz ģenerālo kopu.

Ja pētījumā izmanto kvantitatīvās metodes, iegūtajiem datiem jāatbilst vairākiem kritērijiem, proti, pētījumam jābūt **ticamam** un **valīdam**. Ticamība nozīmē, ka, atkārtojot šo pašu procedūru, pastāv liela varbūtība, ka tiks iegūti tie paši rezultāti. Validitāte rāda, vai pētījuma dati sniedz informāciju par to, ko izpētes organizētāji ir iedomājušies pētām.

MAŠĪNBŪVES UN METĀLAPSTRĀDES NOZARES SAISTĪTO PROFESIJU KARTE

NOZARES IZPĒTES METODIKAS APROBĀCIJAS PROCESA IZVĒRTĒJUMS

Lai novērtētu izstrādātās metodikas atbilstību un pielietojamību nozares izpētē, tika veikta metodikas aprobācija.

Aprobācijas mērķis – empīriski pārbaudīt nozares izpētes metodikas pielietojamību nozares izpētē, lai izveidotu nozares aprakstu un profesionālo kvalifikāciju struktūru.

Aprobācijas uzdevumi –

1. Pārbaudīt praksē nozares izpētes metodikas pamatprincipu pielietojumu.
2. Pārbaudīt praksē nozares izpētes soļu secīgumu.
3. Pārbaudīt metodikas pielietojumu nozares apraksta izveidē.
4. Pārbaudīt metodikas pielietojumu nozares profesionālo kvalifikāciju struktūras izveidē.
5. Pilnveidot izstrādāto metodiku atbilstoši aprobācijas gaitā gūtajiem novērojumiem un aprobācijas darba grupu ieteikumiem.

Nozares izpētes metodikas aprobācija tika organizēta uz Latvijas mašīnbūves un metālapstrādes nozares un pārtikas ražotāju uzņēmumu nozares bāzes un tās procesā tika iesaistīti:

1. sociālie un sadarbības partneri, kuri ir nozares pārstāvji un kuriem ir zināšanas un izpratne par konkrēto nozari,
2. izglītotāji, kuri sagatavo speciālistus nozares darba tirgus vajadzībām,
3. pētījuma veicēji.

Aprobācija tika īstenota vairākos posmos:

1. aprobācijas darba grupas iepazīstināšana ar darba uzdevumiem,
2. darba semināru organizēšana,
3. aprobācijas procesa darba materiālu izvērtēšana,
4. diskusijas un izglītības procesu raksturojošo terminu noskaidrošana,
5. ieteikumu izvērtēšana,
6. metodikas sākotnējā varianta pilnveide.

Aprobācijas procesa laikā ekspertu darba grupa aktīvi piedalījās darba semināros, analizēja un vērtēja aprobācijas procesa darba materiālus, un īpašu uzmanību veltīja terminu vienotas izpratnes veidošanai.

Aprobācijas procesa rezultāti nozares izpētes metodikas izstrādes ekspertu grupai ļāva konstatēt metodikas nepilnības.

Pamatojoties uz aprobācijas darba grupu iesniegtajiem darba materiāliem un aprobācijas semināru diskusijām, var secināt, ka:

1. Aprobācijas process kopumā noritēja veiksmīgi.
2. Pirms pētījuma uzsākšanas tā veicējiem rūpīgi jāizvērtē, kāda informācija ir iegūstama tikai no uzņēmumiem, bet kādu var iegūt arī no citiem informācijas avotiem, piemēram, CSP datu bāzes, nozarē jau veiktajām aptaujām, asociāciju datu bāzēm.
3. Uzmanība jāpievērš respondentu atlasei, lai nozares uzņēmumi izpētē tiktu iekļauti atbilstošās proporcijās un pārstāvniecībā pēc uzņēmumu lieluma un ģeogrāfiskā izvietojuma. Tas nodrošinās datu ticamību un reprezentatīvātāti.
4. Lai nodrošinātu uzņēmumu uzticību un atsaucību, vēlams, lai intervētājs ir nozares asociācijas pārstāvis vai asociācijas atbalstīta persona. Ne mazāk būtiska nozīme ir intervētāja personībai.

5. Ja pētījumu veic pasūtītāja piesaistīta organizācija, ar izpētē iegūtajiem rezultātiem jāiepazīstina nozares profesionālā asociācija vai cita nozares pārstāvniecības organizācija. Asociācijas komentārs par iegūtajiem rezultātiem nodrošinās labāku situācijas izpratni.
6. Nozares izpētē no uzņēmumiem iegūstamās informācijas ieguvei ir ieteicams izmantot:
  - a) intervijas – lai iegūtu detalizētu un padziļinātu informāciju par kādu no nozarē notiekošiem procesiem,
  - b) anketapaujas – lai iegūtu kvantitatīvu un viegli apkopojamu informāciju,
  - c) fokusgrupas – stratēģisku jautājumu skaidrošanai.
7. Amatu apraksti vairumā nozares uzņēmumu ir formāli un nesniedz pilnu izpratni par profesiju.
8. Informācijas ieguves procesā liela nozīme ir personīgajiem kontaktiem.
9. Nozares izpēti var apgrūtināt vienotas terminu izpratnes un interpretācijas trūkums. Nereti termini vispār netiek atpazīti.
10. Būtiska problēma ir informācijas trūkums un neizpratne par izglītības sistēmā lietoto terminoloģiju.

Risks nozares izpētes metodikas pielietojumā ir nozares robežu noteikšana. Ja nozares robežas ir noteiktas neprecīzi, tas var ietekmēt nozares aprakstā un profesionālo kvalifikāciju struktūrā iekļautās informācijas precizitāti.

Nozares izpētes metodikas izveides ekspertu darba grupa:

Inta Āne, darba grupas vadītāja

Dace Erkena, darba grupas eksperte

Iveta Reinholde, darba grupas eksperte

Harijs Jordāns, darba grupas eksperts

Konsultanti:

Dzintra Tillere, IZM Profesionālās izglītības administrācijas ekspertu darba grupas vadītāja

Rudīte Leimane, IZM Profesionālās izglītības administrācijas ekspertu darba grupas eksperte

Sandra Bidzāne, IZM Profesionālās izglītības administrācijas ekspertu darba grupas eksperte

Vera Groma, IZM Profesionālās izglītības administrācijas ekspertu darba grupas eksperte

Iveta Kāposta, Konsultants vienotas metodikas satura sasaistes jautājumos

Pasūtītājs: Izglītības un zinātnes ministrija

Mākslinieciskais dizains un datorgrafika: Gatis Greibers

Redaktore: Silvija Siliņa

Drukāts: "Dardedze hologrāfija" SIA